

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Bakının məşhur avtoşu öldürüldü

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 19 noyabr 2018-ci il Bazar ertəsi № 246 (7135) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

“İşğal altındakı ərazilərimiz haqda qanunun qəbulu tezləşməlidir”

Sabiq xarici işlər nazirinin təklifi dəstəkləndi; **Zahid Oruc:** “İndiki situasiyada belə bir qanunun qəbulu çox yerinə düşərdi...”

yazısı səh.9-da

Xaricdə təhsil üçün kimlər göndəriləcək - təhsil eksperti prezidentin sərəncamını şərh etdi

yazısı səh.10-da

Qarabağ “düyün”ünə düyün vuran vasitəçilər

yazısı səh.11-də

Mənzil bazarında durğunluqdur, kirayə evlər isə bahalaşib

yazısı səh.10-da

Bu gün Putin Türkiyəyə gedir - kritik səfərdə əsas hədəf

yazısı səh.12-də

Məşğulluq Mərkəzinin qoyunlu oyunları - film kimi fırlıdaq

yazısı səh.13-də

“Rəngsiz ölüm”dən necə qorunmalı: dəm qazı bəlası gəlir

yazısı səh.5-də

Arif Əsgərovun baldızı oğlu məhkəmədəki son sözdən sonra həbs edilə bilər

yazısı səh.14-də

Benzinə qənaətin ilginclik üsulları: bunları etsəniz...

yazısı səh.15-də

Bazarlarda satılan “zəhər”-turşular: ekspert xəbərdarlıq edir

yazısı səh.14-də

“BATKA” DAN BAKIYA MÜKƏMMƏL

JEST - İRƏVAN NİYƏ XOFDADIR?

Həftənin mühüm gözləntisi: İlham Əliyev bu gün Minskə gedir - imzalanacaq onlarla sənəd, diqqətdə saxlanacaq yüksək hərbi texnologiyalar mövzusu; **belaruslu ekspert:** “Azərbaycanda birgə hərbi zavodlar qurula bilər...”

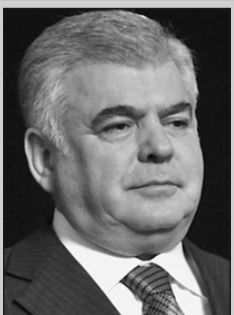

yazısı səh.8-də

BDU-da yoxlamalar başlayıb - Abel Məhərrəmovla bağlı müəmma

Prezident Administrasiyasına dəvət edilən QMI sədrini məlum qalmaqla bağlı dinləyiblər; sabiq rektorun YAP İdarə Heyətinin və Siyasi Şuranın üzvlüyündə qalib-qalmayacağı hələ də bilinmir...

yazısı səh.5-də

Ziya Məmmədovun adı keçən müəmmalı ölümlər

yazısı səh.4-də

Qüdrət Həsənzadə: “Parlamentdə müxalifətin zəif olması ona gətirib çıxarır ki...”

yazısı səh.7-də

Tofiq Zülfüqarovdan səfirlər və çaxır açıqlaması

yazısı səh.6-də

19 noyabr 2018

Gənc qızın hər kəsə örnək vəsiyyəti: "Orqanlarımı ehtiyacı olanlara verin..."

Antaliyada bir sürücünün diqqətsizliyi gənc qızın həyatına son verib. "Akdeniz" Universitetinin memarlıq fakültəsində təhsil alan gənc qızın ölümü elə təhsil aldığı universitetin qarşısında baş verib.

Aslıhan Kocapınar adlı gənc qızın ölümündən sonra onun tələbə yoldaşları etirazlara başlayıb. Tələbələr universitetin qarşısında piyada keçidinin tikilməsi ilə bağlı dəfələrlə lazımı yerlərə müraciət etdiklərini bildiriblər.

19 yaşlı qız 4 gün öncə axşam saatlarında dərstdən çıxıb, evə gedərək yolu keçmək istəyib. Uzaqdan yüksək sürətlə gələn avtomobil yolu keçmək istəyən qızı vurub. Hadisə yerinə gələn təcili yardım Aslıhan Kocapınarı xəstəxanaya yerləşdirsə də, onun həyatını xilas edə bilməyiblər.

Gənc qızın ölümü bütün sosial mediada geniş müzakirələrə yol açıb. Onun ölümünün ardından orqanlarının bağışlanması və onu vuran şəxsin azadlığa buraxılması müzakirə mövzusunda çevrilib.

Aslıhan Kocapınarın atası qızını vuran şəxs haqqında "Biz onu vicdanımıza məhkum etdik" - deyər açıqlama verib.

Qızının ölümü haqqında danışan anası da onun orqanlarının bağışlanmasına münasibət bildirib: "Qızımın öldüyü bu yerdə bir piyada keçidinin tikilməsini istəyirik. Mənim qızım öldü, amma başqa gənclər ölməsin. Bu faciədən bir neçə ay əvvəl qızım təsadüfən vəsiyyət etmişdi. Mən bir gün ölsəm, orqanlarımı lazım olan xəstələrə versinlər. O, orqan bağışlamağın önəmli olduğunu hər zaman vurğulayırdı. Biz də qızımın vəsiyyətini yerinə yetirdik".

Qeyd edək ki, gənc qızın iki böyrəyi və qaraciyəri bağışlanıb. Onu vuran şəxs isə məhkəmədə ifadə verdikdən sonra sərbəst buraxılıb. O, tələbə qıza signal verərək yoldan çıxması üçün xəbərdarlıq etdiyini deyib: "Qulağında qulaqcıq var idi. Ola bilsin ki, musiqinin səsndən verdiyim signal səsi eşitmədi. Bütün etdiyim cəhdlərimə baxmayaraq hadisə yaşandı. Mən də belə olsun, istəməzdim. Çox üzgünəm".

Hadisəyə sərt reaksiya göstərən Aslıhan Kocapınarın tələbə yoldaşları hazırda universitetin qarşısında təcili surətdə piyada keçidinin tikilməsini tələb edirlər. Gənc tələbələr sosial mediada #aslıhankocapınar haşteqi ilə kampaniya da keçirirlər. Kampaniyaya ölənlər gənc qızı tanıyan və tanımayan hər kəs qoşulub. Tələbələr bu hadisənin ilk olmadığını, bundan öncə də burada bir neçə dəfə ölüm hadisəsinin olduğunu bildiriblər.

□ Turan ORUC,
Musavat.com

Ermənistan ordusunun yüksəkçinli zabitləri ordudan qovuldu

Ermənistanda 4 əsgərin ölümü, xeyli hərbcinin yaralanması ilə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsinə görə bir sıra zabitlər cəzalandırılıb. Musavat.com bu barədə erməni mediasına istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, müdafiə naziri vəzifəsini icra edən David Tonoyan bir neçə hərbi qulluqçunu ordudan qovub. Bununla bağlı Müdafiə Nazirliyinin mətbuat katibi Artsrun Ovannisyan məlumat yayıb. Belə ki, birinci tank bölüyünün tank tağımının komandiri leytenant Q.M., Ermənistan ordusunun N saylı hərbi hissəsinin avtomobil xidmətinin rəis mayor M.A., tank alayının komandiri müavini katpitan Ş.A, tank alayının keçmiş komandiri mayor S.B. ordudan xaric edilib. Bundan əlavə, bir sıra hərbcilərə xəbərdarlıq edilib, həmçinin ciddi töhmət verilib. Onların sayı 10-a yaxındır.

MN rəsmisi onu da qeyd edib ki, bu cəzalar heç kimi cinayət məsuliyyətindən xilas etmir.

Azərbaycandan ABŞ-a sərt etiraz - rəsmi

"Kütləvi informasiya vasitələrində Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş ərazilərində yaradılan qondarma rejimin "rəhbəri" kimi özünü təqdim edən Bakı Saakyanın Amerika Birləşmiş Ştatlarına səyahəti barədə məlumat verilir". Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, qondarma rejimin nümayəndəsinin ABŞ ərazisinə daxil olması və qondarma qurumun ABŞ ərazisində təşviqinə icazə verilməsi bu ölkənin ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri kimi üzərinə götürdüyü öhdəlikləri, eləcə də ABŞ-ın separatçı qondarma rejimin tanınmaması ilə bağlı dəfələrlə bəyan etdiyi rəsmi mövqeyi ilə ziddiyyət təşkil edir. Bu addım, həmçinin münasibətin danışıqlar yolu ilə həllinə xələl gətirir.

Separatçı rejimin nümayəndələrinə ABŞ tərəfindən viza verilməsi ABŞ-ın viza prosedurları barədə ciddi su-

allar doğurur. Qərbdədir ki, ABŞ tərəfindən viza verilməsinin liberallaşdırılması yanaşması keçmiş Sovet İttifaqı məkanındakı digər qanunsuz qurumlara münasibətdə yox, yalnız Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində yaradılmış qondarma qurumun "rəhbərlərinə" münasibətdə tətbiq edilir.

"Azərbaycan ərazilərinin işğalı və yüz minlərlə Azərbaycanlıya qarşı etnik təmiz-

ləmənin həyata keçirilməsində əli olan, müharibə cinayətkarı olan bu kimi şəxslərə qarşı fərdi sanksiyalar tətbiq olunmalıdır. Qondarma rejimin təşviqinə yönələn bu qəbildən olan addımlar ABŞ-ın Azərbaycanla münasibətlərdə səmimiyyəti barəsində suallar yaradır", - deyər açıqlamada bildirilir.

Diplomatik kanallarla Azərbaycanın qəti etirazı ABŞ tərəfinə çatdırılacaq.

160 saylı avtobus qatarla toqquşmaqdan son anda qurtuldu

Noyabrın 17-də sosial şəbəkələrdə 160 nömrəli müntəzəm marşrut xətti üzrə dövlət qeydiyyat nişanı 99 JZ 232 olan sərnişin avtobusunun Binə qəsəbəsində dəmir yol keçidi qarşısında dayanması və şlaqbaumun avtobusun üzərində olması ilə bağlı video-görüntü yayılıb.

Bakı Nəqliyyat Agentliyinin (BNA) mətbuat xidmətinin rəhbəri Mais Ağayev Modern.az-a bildirib ki, əksər sosial şəbəkə iştraxçıları və videonu çəkən şəxslər avtobusun sürücüsü Mahmudov Nicat Bəhram oğlunun dəmir yol keçidində xəbərdarlıqlara məhəl qoymayaraq son anda dayandığını ehtimal edirlər: "Məsələ dərhal Bakı Nəqliyyat Agentliyi tərəfindən nəzarətə götürüldü və ciddi araşdırılıb. Müəyyən edilib ki, 17 noyabr gündüz

saatlarında 160 nömrəli müntəzəm marşrut xətti üzrə hərəkətdə olan avtobus dəmiryol keçidinə yaxınlaşarkən şlaqbaum açıq olub və svetofor işləməyib (qırmızı işığı yanmayıb).

Buna baxmayaraq sürücü qatarın gəldiyini bilərək avtobusu dayandıraraq təqdim edilən video görüntüdə aydın bilinir ki, şlaqbaum avtobus dayandıqdan sonra bağlanmağa başlayıb və nəticədə avtobusun üstündə qalıb. Yeni avtobus

şlaqbaum bağlı olduğu halda keçidə daxil olsaydı, şlaqbaum avtobusun banının üstündə olmazdı. Video-görüntünü paylaşan və izləyən şəxslər diqqətlə baxsalar, özləri də əslində məsələnin necə olduğunu anlayacaqlar".

Agentlik rəsmisi bütün sosial şəbəkə istifadəçilərindən xahiş edib ki, rastlaşdıqları və qeyd aldıkları hadisələri ictimailəşdirməzdən əvvəl Bakı Nəqliyyat Agentliyinin mətbuat xidmətinə müraciət etsinlər: "Dəqiqləşdirilməyən və ətraflı araşdırma aparmadan məlumatların təqdim edilməsi yanlış ictimai rəyin formalaşmasına xidmət edir".

Bu gün Bakıda 14° isti olacaq

Ölkə ərazisində noyabrın 19-na gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, bəzi yerlərdə fasilələrlə yağış yağacağı gözlənilir. Şimal-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 8-11°, gündüz 12-14° isti olacaq.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında hava əsasən yağmursuz olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Temperatur gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 11-16° isti təşkil edəcək.

Yuxarı Qarabağ: Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, həmçinin Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında hava əsasən yağmursuz olacaq. Ayrı-ayrı yerlərdə aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 4-9° isti olacağı proqnozlaşdırılır.

Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun gecə 4-9° isti, gündüz 10-15° isti olacağı ehtimal edilir.

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayıllı, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında hava əsasən yağmursuz olacaq. Lakin bəzi şərq rayonlarında aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 3-8° isti, gündüz 9-14° isti, dağlarda gecə 0-5° şaxta, gündüz 2-7° isti təşkil edəcək.

Mərkəzi-Aran: Mingəçevir, Yevlax, Göyçay, Ağdaş, Kürdəmir, İmişli, Ağcabədi, Beyləqan, Sabirabad, Biləsuvar, Saatlı, Şirvan, Hacıqabul, Salyan, Neftçala rayonlarında hava əsasən yağmursuz olacaq. Gecə və səhər ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Temperaturun gecə 5-10° isti, gündüz 12-17° isti olacağı gözlənilir.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin gündüz bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Dağlarda duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 8-11° isti, gündüz 13-15° isti, dağlarda gecə 4-8° isti, gündüz 9-13° isti təşkil edəcək.

Xəbər verildiyi kimi, noyabrın 17-də Şəhidlər Xiyabanında Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (AXCP) sədri Əli Kərimli və onun bir qrup tərəfdarı saxlanılıb. Virtualaz.org bildirir ki, bu barədə sosial şəbəkələrdə AXCP nümayəndələri məlumat veriblər.

qarşısını alıb və bunun insan hüquq və azadlıqlarının pozulması ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Polis üçün əsas meyar siyasi mənsubiyyət məsələsi deyil, ictimai asayişin təmin edilməsidir", - deyə Əli Həsənov qeyd edib.

Dünən Bakı şəhər Baş Polis İdarəsi AXCP sədri Əli

BDU-nun giriş-çığışı bağlandı: Abel Məhərrəmov həbs olunur?

Abel Məhərrəmovun işdən çıxarılmasından sonra Bakı Dövlət Universitetində total yoxlamalar başlayıb. Musavat.com yenicag.az-a istinadən xəbər verir ki, ötən gündən etibarən ali təhsil ocağına giriş-çığışı bağlanmış, hər tərəf möhürlənib. Yoxlamaları bir neçə qurumun ortaq apardığı bildirilir.

Yoxlamaya gələn şəxslər işdən çıxarılan rektor Abel Məhərrəmovun 19 illik fəaliyyətini təftiş edirlər. Giriş-çığışa məhdudiyət qoyulmasının səbəbi isə binadan hər hansı bir sənədin çıxarılma ehtimalının qarşısını almaqdan ibarətdir. Yoxlamalar nəticəsində ciddi həbslərin olacağı gözlənilir.

Bakıda 10-a yaxın bağçanın müdiri işdən çıxarıldı

Son günlərdə Bakıda bir neçə uşaq bağçasının rəhbəri dəyişdirilib. Publika.az xəbər verir ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə həyata keçirilən kadr islahatlarının tərkib hissəsi olaraq uşaq bağçalarında da dəyişikliklər həyata keçirilir.

Artıq paytaxtın bir neçə rayonu üzrə 10-dan çox uşaq bağçasının müdiri yenisi ilə əvəzlənib. Həmçinin bir çox uşaq bağçalarında təmir işləri həyata keçirilir. Valideynlərin bildirdiyinə görə, son günlərdə dövlətə aid uşaq bağçalarında menyu üzrə körpələrə qidalanmasında da irəliləyişlər var.

Qeyd edək ki, rəhbərliyi dəyişən uşaq bağçalarından biri də Nərimanov rayon İ.Hidayətzadə küçəsi 20 ünvanında yerləşən 168 №-li körpələr evi-uşaq bağçasıdır.

Azərbaycanda yaxalanan erməni diversanta görə Ermənistanda yolu bağladılar

Ermənistanın Tavuş vilayətində yerləşən Berdavan şəhərinin sakinləri noyabrın 18-də yolu bağlayaraq, hakimiyyətdən 4 aydan bəri Azərbaycanda saxlanılan 34 yaşlı Karen Kazaryanın geri qaytarılmasını tələb ediblər.

Virtualaz.org Ermənistan KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, etirazçılarla Tavuş vilayətinin qubernatoru Vahe Kalumyan danışıqlar aparıb. O, insanları sakitləşdirərək izah etməyə çalışıb ki, hakimiyyət Kazaryanın geri qaytarılması üçün səylərini əsirgəmir.

Karen Kazaryanın anası deyib ki, onların etiraz aksiyası keçirməkdən başqa çarəsi yoxdur. "Mənim günahsız oğlum Azərbaycanada diversant elan edilib" - o bildirib.

Dünən isə Berdavan sakinləri Gürcüstana gedən yolu bir neçə saat bağlı saxlayıblar.

Xatırladaq ki, diversant Karen Kazaryan iyulun 15-də Azərbaycan tərəfinə keçərək saxlanılıb.

Əli Kərimli və 11 nəfər barəsində məhkəmə hansı qərarı verəcək?

Əli Həsənov: "Polis qanunsuz aksiyanın qarşısını alıb"

Ə.Kərimli və onun tərəfdarları Milli Dirçəliş Günü ilə əlaqədar tənənəli yürüş edib və qəbirlərin üstünə güllər qoymaq üçün Şəhidlər Xiyabanına yollanıblar. Saxlanılanlar Səbəyel Rayon Polis İdarəsinə aparılıblar. İnsident zamanı Milli Şuranın sədri Cəmil Həsəni də saxlanılıb. O, 4 saatdan sonra azadlığa buraxılıb. Milli Şura sədri sərbəst buraxıldıqdan dərhal sonra sosial şəbəkədə canlı yayıma çıxıb və baş verənlər haqda danışdı.

Musavat.com-un müxbiri onun çıxışını dinləyib. Cəmil Həsəni deyib ki, saxlanılanlara və Əli Kərimliyə işgəncə verilməsi iddiaları yalandır: "Bizimlə nəzakətlə rəftar olunurdu və heç bir zorakılıq olmadı".

C.Həsəni guya onun səhhətinin pisləşməsi dediyodularına da aydınlıq gətirib: "Mənim səhhətim yaxşıdır, mənə heç bir təcili yardım göstərilmədi. Bəlkə polis idarəsindəki başqalarına gəlib, amma bizə təcili yardım gəlməyib". C.Həsəni ilə bərabər polisə qarşıdurma zamanı saxlanılan 52 nəfərdən 41-i müxtəlif saatlarda azad olunub. Yerdə qalan 11 nəfər olub ki, onlardan biri də AXCP sədridir.

Saxlanılanlar İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 513.2-ci ("Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş qaydada təşkil edilməyən yığıncaq, mitinq, nümayiş, küçə yürüşü və ya piketdə iştirak etməyə görə) maddəsi ilə ittiham olunub. Ə.Kərimliyə qarşı isə iki maddə irəli sürüldü.

O, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 513.2-ci və 513.1-ci (Yığıncaqların, mitinqlərin, nümayişlərin, küçə yürüşlərinin və piketlərin təşkilinin və keçirilməsinin "Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş

Əli Həsənov

qaydasının toplantının təşkilatçısı tərəfindən pozulmasına görə) maddələri ilə ittiham edilir.

Qeyd edək ki, bu maddələr üzrə ittiham olunan şəxslərin təqsiri məhkəmədə sübuta yetirilərsə, onları pul cəzası, ictimai işlərə cəlb etmə və ya 2 ay müddətinə inzibati həbs cəzası gözləyir.

Noyabrın 17-də Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının rəhbərliyi və üzvləri, həmçinin bəzi digər siyasi təşkilatların bir qrup fəali Şəhidlər Xiyabanında Milli Dirçəliş Günü ilə əlaqədar sanksiyalaşdırılmamış yürüş-mitinq keçirməyə cəhd göstərib. Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş yerlərdə, o cümlədən rəsmi protokol tədbirlərinin təşkil olunduğu məkanlarda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən sanksiyalaşdırılmamış hər hansı kütləvi tədbirin keçirilməsi qadağandır. Lakin qanunla qadağan olunmasına və müvafiq xəbərdarlığa baxmayaraq, yuxarıda qeyd olunmuş qurumların rəhbərlərinin təşkilatçılığı və bilavasitə iştirakı ilə bir qrup fəal Şəhidlər Xiyabanı ərazisinə keçməyə və siyasi aksiya keçirməyə cəhd göstərib.

Bu fikirləri Azertac-a açıqlamasında Azərbaycan

Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov deyib. Prezidentin köməkçisi bildirib ki, aksiya iştirakçıları qanunsuz kütləvi tədbirin qarşısını almağa çalışan hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının tələblərinə məhəl qoymayıb, hətta polis işçilərinə müqavimət göstərirlər.

Nəticədə aksiya iştirakçılarından 52 nəfər saxlanılıb və Səbəyel Rayon Polis İdarəsinə aparılıb. Məsələ araşdırıldıqdan sonra aksiya iştirakçılarından 41 nəfəri xəbərdarlıq olunmaqla sərbəst buraxılıb. Tədbirin təşkilatçıları və əsas fəalları olan 11 nəfər barəsində toplanmış materialların baxılması üçün məhkəməyə təqdim olunması qərarına alınıb.

"Təəssüflə bildirmək istərdim ki, bəzi yerli və xarici KİV-lərdə, o cümlədən sosial şəbəkələrdə məsələ ilə bağlı dəqiqləşdirilməmiş, qeyri-obyektiv və birtərəfli məlumat yayılıb, məsələ yanlış şəkildə insan hüquq və azadlıqlarının, o cümlədən sərbəst toplaşmaq, söz və məlumat azadlığının, fikir plüralizminin məhdudlaşdırılması kimi qələmə verilib. Bir daha təkrar edirəm ki, hüquq-mühafizə orqanları qanunun tələblərinə uyğun olaraq qeyri-qanuni aksiyanın

qarşısını alıb və bunun insan hüquq və azadlıqlarının pozulması ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Polis üçün əsas meyar siyasi mənsubiyyət məsələsi deyil, ictimai asayişin təmin edilməsidir", - deyə Əli Həsənov qeyd edib.

Dünən Bakı şəhər Baş Polis İdarəsi AXCP sədri Əli Kərimli və partiya fəalları hətta Əli Həsənovun qanunsuz kütləvi tədbirin qarşısını almağa çalışan hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının tələblərinə məhəl qoymayıb, hətta polis işçilərinə müqavimət göstərirlər.

Ərazidə xidmətdə olan polis əməkdaşlarının operativ olaraq həyata keçirdikləri qabaqalıcı tədbirlərlə ictimai asayişin pozulması ilə müşayiət olunan icazəsiz yürüş-mitinqin qarşısı alınmış və aksiyanın 52 nəfər iştirakçısı Səbəyel Rayon Polis İdarəsinə gətirilib. Onlardan 41 nəfəri xəbərdarlıq edilərək sərbəst buraxılıb, AXCP-nin sədri Əli Kərimli başda olmaqla aksiyanın təşkilatçıları olan 11 nəfər saxlanılıb. Faktla bağlı Səbəyel Rayon Polis İdarəsində İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 513.1 və 513.2-ci maddələri ilə inzibati protokollar tərtib olunub və toplanmış materiallar baxılması üçün rayon məhkəməsinə göndəriləcək".

Bu arada Milli Şuranın Koordinasiya Mərkəzi Musavat Partiyasının qərarında Ə.Kərimli və digər şəxslərin həbsi ilə bağlı toplantı keçirib.

AXCP sədri və digər fəalları dünən axşam saatlarına qədər məhkəmə önünə çıxarılaçaqları gözlənilsə də, qəzet çapa gedərkən məhkəmə qərar verməmişdi. Prosesin bu gün baş tutacağı gözlənilir.

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Musavat"

2015-ci ildə vəzifəsini itirən sabiq neqliyyat naziri Ziya Məmmədov sonuncu dəfə 1 ay əvvəl mətbuata danışıb. O deyib ki, hazırda istirahət edir. Niyə də etməsin? 13 il nazir olub, bu illər ərzində böyük var-dövlətə sahiblənib. Azərbaycan-dakı multimilyonçular sırasında ilk yerlərdə qərarlaşa bilib. O, nazir vəzifəsinə 2002-ci ildə təyin olunmuşdu. Həmin zaman Ziya Məmmədov, təbii ki, milyonçu yox, maksimum "yüzminçi" idi. Nazir postundan gəndə isə o, büdcədən yayındırılan, oğurlanan vəsaitlər hesabına milyonçu idi...

Vəzifədə olduğu illərdə Ziya Məmmədov və ailəsi ölkə büdcəsindən maliyyələşən layihələri icra edən bir sıra şirkətlərə sahib idi. Bu şirkətlər sırasında nazirin oğlu Anar Məmmədovun rəhbərlik etdiyi "ZQAN Holding", "Bank of Azerbaijan ASC", Qarant Sığorta, "ZQAN Construction", "AZBENTONIT", "Goranboy Gips", Göyçay Çınqıl Zavodu, "TransEuroCom", "Delfin" və "Meridian" mehmanxanaları, "Royal Estate" daşınmaz əmlak şirkətlərinin adları çəkilirdi. Ümumilikdə isə Ziya Məmmədov vəzifədə olduğu illər ərzində onun adı daim qalmaqallarda, müəmmalı ölüm işlərində hallanıb.

Vəzifədən gəndən sonra da adı mətbuatın gündəmindən düşməyib. Sonuncu dəfə Z.Məmmədovun adı İsveç məhkəməsində araşdırılan iş üzrə mətbuatda hallanmışdı. Məsələnin mahiyyəti bu idi ki, Kanadanın beynəlxalq neqliyyat infrastrukturunu şirkəti olan "Bombardier"-in bir neçə top-meneceri "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC ilə 2013-cü ildə bağlanmış müqaviləyə görə Azərbaycanın vəzifəli şəxslərinə 56 milyon dollar "otkat" ötürülməsinə dair sövdələşmədə iştirak ediblər. İsveç məhkəməsi həmin vəzifəli şəxslərin kimliyini araşdırdığı bir vaxtda yerli mətbuatda həmin məmurların Ziya Məmmədov və onun müavini olmuş Arif Əsgərovun ola biləcəyi haqda iddialar yer alıb. Sonradan isə bu məbləğin 360 milyon olması açıqlanmışdı.

Ziya Məmmədovun ailə şirkətinin siyahılarında gözə çarpan şirkətlərdən biri də "Goranboy Gips"dir. Əvvəllər həmin şirkətin sahibi 1970-ci il təvəllüdü Füzuli Şubay oğlu Qasımov idi. Ziya Məmmədov Füzuli Qasımovdan həmin şirkəti almaq istəyirdi, sonuncu isə şirkəti sıfırdan yaratdığını bildirməklə nazirin təkliflərini rədd edirdi. Z.Məmmədovun şirkəti ilə 3 illik məhkəmə davasından sonra 2015-ci il martın 11-də F.Qasımovun meyiti Bakıda, Yasamal rayonu ərazisində icarəyə götürüldüyü ofisdəki iş otağında aşkarlandı. O, odlu silahdan ürək nahiyəsinə açılmış atəş nəticəsində hə-

yatını itirmişdi. İş adamının ölümü ilə bağlı Yasamal Rayon Prokurorluğunda Cınayət Məcəlləsinin 125-ci (özünü öldürmə həddinə çatdırma) maddəsi ilə cınayət işi başlandı və sonradan işə xitam verildi...

Beləliklə, Z.Məmmədovun ailə holdinqi Füzuli Qasımov Goranboydakı gips karxanasını ələ keçirdi. Ölümündən 3 il əvvəl, 2012-ci ilin martında F.Qasımov "Yeni Müsavat"a müraciət edərək üzvləşdiyi haqsızlıqlarla bağlı yazı hazırlamağımızı xahiş etmiş, əməkdaşlarımızı Goranboya dəvət etmişdi. İstəyi bu idi ki, neqliyyat naziri Ziya Məmmədovun ona qarşı qanunsuzluqları ictimailəşsin.

O dövrdə iş adamının dəvətini qəbul edib Goranboya getmişdik və "Yeni Müsavat"-ın 2012-ci il 1 aprel tarixli sayında "Neqliyyat naziri Qarabağ veteranının əmlakını əlindən alı" sərlövhəli yazı dərc etmişdik. Həmin vaxt nazirlə çəkişən iş adamı qəzetimizə bunları demişdi: "Biz bu torpaqları ermənidən almışıq. İndi də Ziya Məmmədov, onun oğlu Anar Məmmədov və ətrafları bu torpaqları əlimizdən almaq istəyir. Sovet vaxtı "Goranboy Gips" ASC Yuxarı Ağcakənd Gips Kombinatı adlanırdı. Kombinatın rəhbərliyi və işçilərinin 90 faizi ermənilər idi. Qarabağ müharibəsi başlayandan

sonra Goranboyda könüllü özünümüdafiə batalyonu yarandı. Ermənilər kombinatı qoyub qaçdılar. Bizlər dədə-babamızdan qalan silahlarla torpaqlarımızı ermənilərdən müdafiə etdik. Həmin karxanalar düşmənlərdən 1 kilometrliyində yerləşir. 1995-ci ilə kimi döyüşdük. Biz olmasaydıq indi Ziya Məmmədovun bizdən almaq istədiyi torpaqlar erməninin tapdağı altında idi. Bilmək istəyirəm ki, biz ermənilərlə üz-üzə gələndə Ziya Məmmədovun oğlu Anar Məmmədov harda idi? "Goranboy Gips" ASC-nin fəaliyyətində olduğu ərazidəki gips karxanası 2006-cı ildə iki mərhələdə Füzuli Qasımovdan alınaraq "ZQAN holdingə" daxil olan "Azbentonit" MMC-yə verilib. "ZQAN-ın tərkibindəki "Azbentonit" MMC-yə dövlət zəmanəti ilə 52 milyon manat kredit ayrılıb. Yarandığı gündən "Azbentonit" MMC xammal olmadığına görə fəaliyyət göstərə bilmirdi. Burada ki gips mədənlərini ələ keçirib özlərinə məxsus zavodu xammalla təmin etməyə nail olmaq istəyirlər. Digər tərəfdən "Azbentonit" MMC-yə Ziya Məmmədov "Azbentonit"i yaratmaqla ölkədə gips məhsulları istehsalını monopoliyaya almaq istəyir. Onların bu planları isə bizim kimi fərdi sahibkarların sıradan çıxarılmasından keçir".

Bu gün F.Qasımov dünyada, onun "Goranboy gips" in karxanası isə artıq Ziya Məmmədovda deyil. Ziya Məmmədovun vəzifə pillələrində irəlilədiyi illərdə belə ölümlər az olmayıb.

"Yeni Müsavat"-ın 23.06.2010-cu il tarixli sayında "Ziya Məmmədovun adı şübhəli ölüm işində" sərlövhəli yazıda Dövlət Dəmir Yol İdarəsinin rəisi işləmiş Adil Məmmədovun müəmmalı ölümündən söhbət gəldirdi. Bu haqda qəzetə açıqlama verən A.Məmmədovun qardaşı F.Məmmədov bunları demişdi.

Sitat: "Adil Moskva Dəmir Yol İnstitutunu qırmızı diplomla bitirdi. 80-ci illərin əvvəllərində Bakıya qayıdaraq Dövlət Dəmir Yol İdarəsində (DDYI) işə düzəldi. Həmin vaxt indiki neqliyyat naziri Ziya Məmmədov da həmin idarədə depoda işləyirdi. Bildiyimə görə, Ziya Məmmədov institutu qiyabi, güc-bəla ilə 10-11 ilə bitirib. 90-cı ilin əvvəllərində Dövlət Dəmir Yol İdarəsinin tabeçiliyində "Azərreyl" şirkəti yaradılıb. O vaxt bu şirkəti MDB məkanında Boris Berezovski təsis etmişdi. Adıldən əvvəl həmin şirkətin prezidenti Bəhram adlı şəxs olub. Adil isə onun müavini idi. 1999-cu ildə Adil həmin şirkətin prezidenti oldu. Ziya Məmmədov Dəmir Yol İdarəsinə rəis təyin ediləndən sonra qardaşım ilə münabir.

şibətəri pisləşdi. Bundan sonra Adil Məmmədov "Azərreyl" prezidenti vəzifəsini itirdi. Adil 1999-cu ildə "Azərreyl" şirkətində mühasib işləyən Şəlalə Rəhman qızı Verdiyeva ilə ailə qurmuşdu. Adil gec evləndi... 2004-cü il iyul ayının 15-də gecə Adilin səhəti Mərdəkəndəki bağ evində qəfil pisləşib. Həmin gecə intuitiv olaraq nə sə hiss etdiyimdən Adilin mobil telefonuna zəng etdim. Bunun lazım olsa rəsmi qurumlar Adilin yaxın dostları da ona zəng ediblər, amma telefona cavab verən olmayıb. İyulun 16-da axşam tərəfi eşitdim ki, qardaşım dünyasını dəyişib. Bakıya gəldik. "Göy məscid"də meyiti ekspertizadan keçirmədən kəfəne bükülmüş

2014-cü il iyulun 11-də sabiq nazirin oğlu A.Məmmədova məxsus "Garant Sığorta" ASC-nin İdarə Heyətinin üzvü Natəvan Əliyevanın meyiti yaşadığı ünvanda aşkarlanmışdı. Salyandan olan bu xanımın evində usta işləmiş şəxs tərəfindən öldürüldüyü açıqlanmışdı...

2008-ci ildə isə Ziya Məmmədovun şəxsi mühafizəçisi Eldəniz Qurbanov də qətlə yetirilib. Onun ölümü də müəmmalı olaraq qalır, qatilləri tapılmayıb...

Ziya Məmmədov vəzifədə olduğu müddətcə "ZQAN Holding" ölkədə ən məşhur şirkətlərdən biri idi. Beynəlxalq telekanallar Azərbaycanda korrupsiyaya həsr olunmuş verilişlərdə Ziya Məmmədovun şirkətindən bəhs edir, şir-

Ziya Məmmədovun adı keçən müəmmalı ölümlər...

Bu gün qaranlıq yollarla əldə etdiyi milyonları xərccləyib istirahət edən sabiq nazirin və onun oğlu Anar Məmmədovun ətrafında cərəyan etmiş qətl kabusu

keçən müəmmalı ölümlər... kətin adındakı həflərin neqliyyat nazirinin ailə üzvlərinin adlarının baş həflərindən ibarət olduğunu vurğulayırdılar. Həmin dövrlərdə Neqliyyat Nazirliyinin sifarişli avtovağzal tikintisinə xərclənən böyük pullardan da söz açılırdı. O avtovağzala ki, onu da elə ZQAN tikmişdi və tikinti zamanı böyük korrupsiya əməllərinə yol verildiyi haqda bu günə qədər təkzib edilməyən məlumatlar yayılmışdı. Həmin dövrdə Londona məskunlaşmış nazirin oğlu Anar Məmmədov da "ZQAN Holding"-in prezidenti idi. Təqdimat mərasimlərində Anar Məmmədov holdinqin rəqabət davamlılığında ağız dolusu danışırdı. Hərçənd ki, həmin gün kimi aydın idi ki, holdinqin yaranması, ayaqda qalması Ziya Məmmədovun nazir kreslosunun verdiyi imkanlara dayanırdı. Ziya Məmmədov vəzifədə gəndən sonra holdinq də, onun sahibləri də olmayacaq. 2015-ci ildə belə də oldu. Ziya Məmmədov sadə vətəndaş statusuna gətirilməmişdən öncə artıq Anar Məmmədovun sorağı ölkə hüquqlarından kənarda gəlirdi...

Bu gün isə Ziya Məmmədov istirahət edir, vəzifədə olduğu müddətdə onun sərvətinə çevrilmiş büdcə pullarından xərccləməkdə davam edir...

Q E.HÜSEYNOV, "Yeni Müsavat"

Noyabrın 15-də ölkə başçısı İlham Əliyevin sərəncamı ilə Bakı Dövlət Universitetinin rektoru vəzifəsindən azad olunan Abel Məhərrəmovun fəaliyyəti yoxlanılır. "Yeni Müsavat"a daxil olan məlumata görə, iki gün əvvəl eyni vaxtda hüquq-mühafizə orqanları da daxil olmaqla, bir neçə qurum BDU-da yoxlamalara başlayıb. Mənbə bildirib ki, A.Məhərrəmovdan dərhal sonra prorektorların da işdən uzaqlaşdırılmasına səbəb bu yoxlamalardır.

"Yeni Müsavat"a o da məlum olub ki, A.Məhərrəmovun "İspaniyadakı macəraları" haqda 15 noyabrda günün birinci yansında Prezident Administrasiyasına dəvət edilən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədrini dinləyiblər. Bu görüşdən dərhal sonra da A.Məhərrəmovla bağlı məlum sərəncam elan olunub. A.Məhərrəmovun içkinin təsiri altında həddini aşması, "universiteti ayağa qaldırmaq" təhdidini və gec saatlarına baxmayaraq, hörmətli Şeyxi narahat etməsi rektorun sonunu getirib. Mənbə deyib ki, A.Məhərrəmovla məclis qurduğu deyilən adını

çəkmək istəmədiyimiz bir deputat da PA-da rəhbərlik səviyyəsində ciddi danlanıb.

Adı çaxır biznesində hallanan A.Məhərrəmovun İspaniyadakı səfir oğlunun taleyinə gəlincə, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi məlum qalmaqla bağlı hələ mövqə bildirməyib. Amma səfir Anar Məhərrəmovdan da baş verənlərlə bağlı yazılı izahat alınıb. Gözlənilir ki, yaxın günlərdə onun da diplomatik fəaliyyətinə son verilecək. A.Məhərrəmovla bundan sonra XİN-də "xırda iş" verilecəyi barədə də iddialar var. Yeri gəlmişkən, sabiq rektorun yaxın ailə üzvləri də yüksək

BDU-da yoxlamalar başlayıb - Abel Məhərrəmovla bağlı müəmma

Prezident Administrasiyasına dəvət edilən QMI sədrini məlum qalmaqla bağlı dinləyiblər; sabiq rektorun YAP İdarə Heyətinin və Siyasi Şurasının üzvlüyündə qalıb-qalmayacağı hələ də bilinmir...

postlarda çalışır, yüksək məmur təbəqəsində təmsil olunurlar. Abel Məhərrəmovun qardaşlarından biri Adil Məhərrəmov Hesablama Palatası sədrinin müavini vəzifəsində çalışır. Digər qardaşı Rauf Məhərrəmov 2005-ci ildən Ədliyyə Nazirliyinin Kadrlar idarəsinin rəisidir.

Bu arada Abel Məhərrəmovun ünvanına YAP-ın Xətai rayon təşkilatının sədri, deputat Hüseynbala Mirələmovun çox sərt ifadələr işlətməsinə hakim partiyanın Siyasi Şura üzvü olan keçmiş deputat, Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Musa Musayevdən gözlənilməz re-

aksiya gəlib. YAP-ın təşkilat sədri sabiq rektoru əxlaqsızlıqda suçlayıb: "Birinci ona sual olunur ki, axı sən bu qədər çaxırı hara aparırsan? Əgər biz deyilənlərə inansaq və Abel Məhərrəmov həmin çaxırları İspaniyada qablaşdırıb Azərbaycan insanlarına "İspan çaxırı" adı ilə sırıybsa, bunun bircə adı var, o da əxlaqsızlıqdır! Axı sən kimsən ki... bizim dini rəhbərimiz olan və milli adət-ənənələrimizi özündə ehtiva edən hörmətli Şeyximiz Allahşükür Paşazadəyə qarşı sərxoş vəziyyətdə söz atmaq, onun əsəbləri ilə oynamaq və onu dolamaq ən böyük əxlaqsızlıqdır. Bunun ayrı

adi yoxdur", deyərək saytlardan birinə deyib.

YAP Siyasi Şurasının üzvü isə gununsesi.org-a açıqlamasında bu barədə danışıb: "Abel Məhərrəmovun rektor vəzifəsindən azad edilməsindən sonra ona qarşı aparılan bu "qara piar" məndə təəssüf doğurdu. Axı bizim insanlar niyə vəzifədə olana yaltaqlanıb, gedənə isə "balta çalır"? Biz bu adətimize tərgitməliyik", deyərək bildirdi.

M.Musayev bunları əlavə edib: "Birincisi, Abel müəllim 19 il rektor olub. Bu, o deməkdir ki, 19 il bu işdə etimad qazanıb. Digər tərəfdən, O, YAP İdarə Heyətinin və Siyasi Şura-

nın üzvüdür. Partiyanın Xətai şöbəsinin sədri Hüseynbala Mirələmov onun haqqında etikadankənar sözlər danışır. Mən bunu öz partiyadaşına qarşı səhv hərəkət sayıram. Bu gün ölkəmizdə pis ənənə yaranıb. Vəzifədə olana yaltaqlanmaq, tərif demək, gedənin isə dalınca danışmaq ənənəsi var. Hətta görün iş nə yerə çatıb ki, hansısa şou əhlinin manisi belə akademik haqqında danışıb".

Qeyd edək ki, A.Məhərrəmovun YAP İdarə Heyətinin və Siyasi Şurasının üzvlüyündə qalıb-qalmayacağı da hələ bilinmir.

ORXAN,
"Yeni Müsavat"

"Rəngsiz ölüm"dən necə qorunmalı - dəm qazı bəlası gəlir

Mütəxəssis: "İnsanlar qaz cihazlarını özləri quraşdırmamalıdır, bu, çox təhlükəlidir..."

Havalar soyuduqca dəm qazından zəhərlənmə halları da çoxalır. Hər il mətbuatda kifayət qədər maarifləndirici məlumatlar yayılsa da, bəzi insanlar qazla ehtiyatlı davranmırlar. Nəticədə bədbəxt hadisələr baş verir. Rəsmi rəqəmlərə görə, 2017-ci ildə 207 nəfər dəm qazından zəhərlənib.

Vətəndaşlar bir çox hallarda verilən qazın tərkibindən şübhələnirlər və bildirirlər ki, zəhərlənmə hallarına da səbəb elə budur. Ancaq "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi bu fikirləri doğru saymır. Belə ki, qurumun mətbuat xidmətindən bildirilib ki, verilən təbii qazın tərkibi standartlara uyğundur: "Təbii qaz 55-42 2014 dövlət standartına uyğundur. Təbii qazın verilməsi daim nəzarət altındadır, tənzimlənir, xüsusi laborator yoxlamadan keçirilir. Qazın tərkibi ilə bağlı kimdə şübhə varsa, yazılı surətdə müraciət etsinlər, "Azəriqaz" da araşdırın", - deyərək bildirilib.

Ekspertlər isə söyləyirlər ki, dəm qazından zəhərlənmənin qarşısını almaq üçün insanlar arasında maariflənmə işinin aparılması da olduqca vacibdir. "Azəriqaz" və Fövqəladə Hallar Nazirliyi tərəfindən bu kimi işlər aparılır. Ümmilikdə isə dəm qazından zəhərlənmənin bir sıra səbəbləri var.

"Yeni Müsavat" olaraq onlardan bəzilərini təqdim edirik:

- suyu qazla qızdırılan duş və vannanın otaqlarında nəfəslərlərin olmaması (duş qəbul edən şəxsi nəzarətdə saxlamaq və tez-tez maraqlanmaq vacib şərtidir);

- soba ilə qızdırıcı sistemlərdə texniki təhlükəsizlik qaydalarının pozulması;

- standarta uyğun olmayan və kустar yolla hazırlanmış qızdırıcı cihazlardan istifadə edilməsi;

- sobanın qapağının vaxtında bağlanmaması;

- yanacaqda yanma üçün lazımı miqdarda havanın daxil olmaması;

- tüstü çıxarıcı boruların və tüstü bacasının yaxşı işləməməsi;

- sobanın və tüstü çəkən bacanın nasaz vəziyyətdə olması;

- sobada və borularda çatların və nasazlıqların olması; - insanların yanğın ocaqlarında olması;

- qarajda avtomobilin işlək vəziyyətdə olması;

Dəm qazından zəhərlənən zaman ilk olaraq küt başağrısı, başgicəllənmə, gicgah nahiyəsində döyüntü hissiyyəti, təngnəfəslik, quru öskürək, gözədən yaş axma və müvazinətin itməsi kimi hallar baş verir ki, bunu da hiss etdiyiniz zaman dərhal otağı və ya olduğunuz yeri tərk etməlisiniz. Təcili olaraq zərərçəkmişə oksigenin verilməsini təmin etmək əsas şərtidir.

"Yeni Müsavat"a danışan ekspert Nüsrət Qasımov bildirdi ki, xüsusilə də hamam otağına, oranın standartlarına diqqət etmək vacibdir: "Hamamın həcmi 7.5 kubmetr olmalıdır. Hündürlüyü 2.20 sm, qapısı da bayıra açılmalı və aşağısında dəşiklər olmalıdır. Səbəb də xaricdən havanın daxil olaraq, yanma prosesinə kömək etməsidir. Havalandırma elə işləməlidir ki, 1 saatda 3 dəfə içərinin havası dəyişsin. Heç kim bu normativlərə fikir vermir. Özbaşınalıq, səhlənkarlıq isə ölümlərə səbəb olur. Bəziləri deyir ki, qazımız zəhərlidir. Yaxşı bu qaza zəhəri kim qatıb? Bütün dünya üzrə qəbul olunub ki, ən təmiz qaz Azərbaycanda çıxarılır. Tərkibi 94-96 faiz metandan ibarətdir. Bu qaz zəhərli olsa Avropa ölkələri niyə bunu alır? Qazın tərkibində problem yoxdur. Bunlar cəfəngiyatdır. Qazla məşğul olan ustaların da lisenziyası olmalıdır ki, bu da yoxdur. Şəxsin özü qaz qurğularını quraşdırmamalıdır. Çünki o, müvafiq standartları bilmədiyi üçün yanlışlığa yol verə bilər. Qazla yanlış davranış isə faciə ilə nəticələnir. Bundan əlavə gecə yatan zaman da qızdırıcı isə ölümlərə səbəb olur. Bəziləri deyir ki, qazımız zəhərlidir. Çünki gecə saatlarında qaz kəsilib, yaxud bacadakı problem

səbəbindən dəm qazı formasında evə dola bilər. Bunun da sonu bellidir. Qazı yandırma qaydasına da diqqət etmək lazımdır. Öncə odu götürmək lazımdır, sonra qazı açmaq gərəkdir. Rezin, plastik borularla qaz çəkmək olmaz. Havalandırma sistemində də diqqət etmək lazımdır. Dəm qazının iyi var. Bu, sarımsaq iyinə oxşayır. Həmçinin dəm qazı gözü də acıdır. Bunlara diqqət etmək lazımdır ki, həyatda qalasanız".

Ekspertlər bildirirlər ki, sovet dövründə yaşayış binalarının bacaları tez-tez təmizlənirdi. Hətta bunun üçün xüsusi qurum da fəaliyyət göstərirdi

ki, bu qurumun əməkdaşları müvafiq tarixlərdə binalara gəlib, bacalara baxırdılar. Hazırda isə binaların bacaları da təmizlənmir. Bəzi binalarda isə ümumiyyətlə, bacalar lazımı qaydada qurulmayıb.

Məlumat üçün qeyd edək ki, 1 kubmetr metan qazı yanan zaman 9 kubmetr hava lazım olur. Bu hava çatmayanda və ya çox oldanda yanma prosesi pozulur. Bu zaman da karbon 4 oksid əvəzinə, karbon 2 oksid ayrılır və 7 dəqiqə ilə 30 dəqiqə arasında o mühitdə nəfəs alan insan zəhərlənir. Ona görə də ekspertlər söyləyirlər ki, tüstü, boru ilə xaricə ötürülməli və bu boru da damdan 50 sm hündürlə qalxmalıdır. Bu da su qızdırıcılarının gücündən asılı olaraq 100 mm-dən, 150 mm-ə qədər dəyişir.

Ekspert Nüsrət Qasımov mövzu ilə əlaqədar söylədi ki, Əvvəllər Yanğından Mühafizə idarəsində könüllü cəmiyyət vardı ki, onlar tüstü bacalarını dəyişib, ildə də iki dəfə yoxlayırdılar: "Əslində su qızdırıcılarının ildə 2 dəfə tüstü bacası yoxlanmalıdır. Qızdırıcı cihazlarında isə qış mövsümündən öncə olmaqla ildə bir dəfə yoxlama aparılmalıdır. Bu tüstü bacalarında arı da pətək qura bilər, siçovul, quş da ölüb qala bilər. Ona görə də tüstü bacasının yoxlanması əsas şərtidir. Qazdan təhlükəsiz istifadə qaydasında qeyd olunur ki, bu bacaların təmizlənməsi mənzil sahiblərinin öhdəsindədir. Yəni əgər bina yerli icra hakimiyyətinin balansındadırsa bu qurum, özəldirsə ev sahibi təmizləməlidir. Hazırda tüstü bacalarını təmizləyən cəmi 1 qurum var ki, onlar da bu işi 800 manata görürlər".

ƏLİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Dar küçələr və dar düşüncələr

Samir SARI

Bizim millət olaraq tənqid olunması çox naqisliklərimiz var - A.-dan Z-yə qədər. Toy-nişanda, qurultaylarda pafosa basmaqla, Babəkədən, Korog-ludan, Nizamidən, Füzulidən danışmaqla deyil.

Biz öz minuslarımızı bilməliyik və onları islah etməliyik.

100-150 il əvvəl klassik ədiblərimiz nadanlığımızı, cahilliyimizi, "sarı altın və ağı baldır"a maniakal tamahımızı tənqid edəndə düşünürdülər ki, yazı-yaza, söyə-söyə bu kütləvi naqislikləri aradan qaldıracaqlar. Amma çifayda.

Müasir ziyalılar, satiriklər də ha əlləşib-vuruşur, yazıb-pozurlar, xeyri yoxdur. Bildiyini dedəsinə verməyən millətlik.

Bizə ha desinlər ki, bu yolla getməyin, axırda kanalizasiya quyusuna düşəcəksiniz. Baxan deyilik. Gedəcəyik. Xirdəyə qədər parfümlü zibilə batıb qalanda deyəcəyik, ax, bunu necə bilmədikE

Bu yazıda iki naqisliyimizdən danışacam. Birincisi budur: plansızlıq və nizamsızlıq.

O gün mən axşam saat 6 civarında toy tixacına düşdüm. (Bu söz birləşməsi yeni ola bilər, amma durum yeni deyil, məhərrəmlik bitəndən bəri hər axşam şəhərin şadlıq evlərinə aparan yollarında 2-3 saatlıq tixac olur). Tixacdən çıxmaq üçün alternativ yol seçəsi oldum və kənd evləri tipində tikilmiş yaşayş massivinin dar-düdü, əyri-üyrü yolları ilə maşın bazarına tərəf üz qoydum. Bu nə massivdir, bu nə küçələrdir, ilahi? 21-ci əsrdə hansı şəhərdə belə küçələr salırlar? Avropa ölkələrində bu cür küçələri 200 il əvvəl salırdılar. Bir maşın o yolla gedəndə önündən gələn ya divara sıxılıb gözləməlidir, ya da biri arxa-arxaya hərəkət etməlidir. Bir yanğın olsa, yanğınsöndürənlər briqadası hadisə yerinə gəlib çıxana qədər məhəllə külə dönər. Kilmometrərcə uzanan küçədə vəziyyət bu cürdür. Planlı şəhərsalmadan əsər-əlamət yoxdur. Tərs kimi, özbaşına tikilmiş (yəni dövlət layihəsi olmayan) bütün massivlər bu gündədir. Ucqar dağ kəndində də belədir, paytaxtın ən bahalı məkanı olan Səbəyel rayonunda da. Bu, onu göstərir ki, bizdə şəhər tikmək, yaşayış məskəni salmaq bacarığı bundan artıq deyil, Kəlküttədə benqallar necə düşünüb ev tikir, küçə salırlarsa, biz də o cür düşünürük. Hər kəs hasarını yola doğru azı bir metr çəkir və küçə olar fayton yolu.

Bu yazıda bəhs olunması ikinci naqisliyimiz isə budur: ifrata varmış yerlibazlıq. Dünya şəhərləri yüz bir millətin təmsilçilərindən ibarət qarışıq bir cəmiyyətdə yaşadıkları, qaynayıb-qarıxdıkları halda, biz hələ də "mənim kəndimin korrupsioneri qızıl adamdır" düşüncəsindəyik.

Öz kəndinin, mahalının serial qətlər törətmiş oğlunu var gücüylə müdafiə və təbliğ edənlər var.

Doğma mahalının, şəhərinin məşhur idmançısıyla, alimiyə, sənətkarı ilə qürur duymağı, yeri gələndə onları öyüb başqalarından yuxarı qoymağı, ehtiyac olanda müdafiə etməyi anladıq, bəs axtarışda olan qatı cinayətkarı, xalq malını taladığı üçün ifşa olunub işindən qovulmuş rüşvətxoru müdafiə etmək, tərifləmək nədir?

Nə var, nə var, o səninlə eyni körpüdən keçib və körpüdən keçərkən müəyyən təmaslar olub? Adamların təsadüf və zərurət üzündən bir kənddə, şəhərdə yaşamaları nə cür doğmalığ yarada bilər ki, onu hər haliylə sevəsən, müdafiəsinə qalxasan?

Bu, böyük naqislikdir. Bunu edən insanlar heç vaxt ədalətli, dürüst ola bilməzlər. Hər addımda öz həmkəndlisini üstün tutan vəzifəli şəxs rəhbərlik etdiyi dövlət strukturunda vakansiya yaranacağı təqdirdə, şübhəsiz ki, Harvard universitetini bitirib gəlmiş gənc məzunun SV-sini kənara atıb, əldəqayıma özəl universitetdən diplom satın almış öz eloğlusunu işə qəbul edəcək. Bu üzəndir ki, elə idarələr, komitələr var, tualetdə 50 qəpik xidmət haqqı yığanından tutmuş ta ən yüksək vəzifəlisinə qədər kadrlarının 90 faizi bir mahaldan, hətta bir kənddəndir. Başqa mahallarda doğulub-böyüyənləri yaxın qoymurlar. Nə olub, ananız hamınızı kosmonavt doğub?

Belə olur ki, lənkeranlı Qadir İbrahimli yazır: "Regional xəstələr axırda məni Hadi Rəcəblinin müdafiəçisinə çevirəcək, hələlik müqavimət göstərirəm".

Adamı bu cür addımlar atmağa vadar etməyin. Günahdır, ah-nələdir, əzabdır.

Azərbaycanın Ukraynadakı keçmiş səfirinin və indiki səfirinin adı keçən hadisələr, son günlər isə İspaniyadakı səfir Anar Məhərrəmovun çaxır biznesi ilə məşğul olduğu, hətta Azərbaycandan çaxırın diplomatik yük olaraq daşındığı haqda yayılan informasiyalar "Səfir necə təyin edilir, səfirdən əsas tələblər nədən ibarətdir, səfir bizneslə məşğul ola bilərmi" suallarını aktuallaşdırıb.

Tofiq Zulfuqarovdan səfirilər və çaxır açıqlaması

"Biz o adama Azərbaycan çaxırını Latviyada diplomatik dükanlarda satması üçün kömək etdik"

Bu suallarla müraciət etdiyimiz sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zulfuqarov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, səfir təyin olunmaq üçün şəxsin təqdimatını xarici işlər naziri prezidentə verir, prezident isə səfiri təyin edir. Yeni səfirin seçiminə birinci rəy məhz Xarici İşlər Nazirliyində formalaşır: "Digər qanuni yol da var. Bu da ondan ibarətdir ki, ölkə prezidenti nazirdən təqdimat olmadan da özü tanıdığı, müəyyən etdiyi kadri səfir təyin edə bilər. Adətən xarici işlər naziri tərəfindən rəsmi təqdimat yazılır. O ki qaldı səfir təyin olunan şəxsdən əsas tələblərin nədən ibarət olmasına, səfir təyin olunan şəxs ən azı ağıllı, psixoloji durumu yerində olmalıdır, işləmək bacarığı hansısa sahədə özünü göstərmiş şəxs olmalıdır. Hansısa xarici dil bilməsi mütləq tələb deyil. Çünki dünyada çoxsaylı dillər var və səfirin təyin olunduğu

ölkənin yerli dilini bilməsi mütləq deyil. Amma dünyada beynəlxalq səviyyədə işlədilən bir neçə xarici dil var ki, səfirin həmin dilləri bilməsi müsbətdir. Amma bu da mütləq tələb deyil. Çünki tərcüməçi görüşlərdə kömək edə bilər. Baxın, ABŞ kimi böyük dövlətin səfirliyinin çoxu fəaliyyət göstərdikləri ölkələrin yerli dillərini bilmirlər. Bizdə bəzən tərcüməçilik ixtisası ilə səfirliyi eyniləşdirirlər. Lakin bu, düzgün deyil. Səfir təyin olunan şəxs savadlı, normal nitq qabiliyyətinə malik olmalı, kommunikasiya üçün açıq olmalıdır, psixologiyasının əsaslarını bilməlidir, əxlaqlı olmalıdır. Səfir öz ölkəsinin tarixi, mədəniyyəti, müasir vəziyyəti - bir sözlə, ölkəsi haqda çox ətraflı biliyə, informasiyalara malik şəxs olmalıdır. Çünki səfirin işi dövləti təmsil etmək, tanıtmaq, dövlətinin mövqeyini təbliğ etməkdir. Səfir işlədiyi ölkədə

gedib çayxana söhbətlərini apara bilməz. Səfir, eyni zamanda, təşkilatçılıq bacarığına malik kadr olmalıdır. Çünki müxtəlif tədbirlər, ölkəsinin milli bayramlarından tutmuş, siyasi tədbirlərə, konfranslara, tanıtım tədbirlərinə qədər bir çox işləri təşkil etməli olur".

T.Zulfuqarov qeyd etdi ki, Cenevrə konvensiyasında səfirin hansı imtiyazlara, hüquqlara malik olduğu, ölkə qanunvericiliyində, "Diplomatik xidmət haqqında" qanunda isə hansı hüquqlara malik olduğu və hansı işlərin səfir üçün yasaq olduğu barədə aydın yazılıb: "İstər səfir, istər diplomatik heyətə aid imtiyazlar, hansı qaydalara əməl etmələri barədə qanunlarda müddəalar əksini tapır. Necə ki, qanuna görə, deputatlar və rəsmi dövlət məmurları üçün işlədiyi müddətdə bizneslə məşğul olmaq qadağandır, eyni ilə də səfir və ya diplomatik heyət üçün qa-

dağandır".

Tofiq Zulfuqarov İspaniyaya Azərbaycandan diplomatik yük olaraq 2 ton çaxırın aparılması barədə yayılanlar barədə də danışdı: "Əvvəla, mən başa düşürəm 2 ton çaxır diplomatik yük adı altında aparmaq nəyə lazım idi? Mən səfir işləyəndə biz də tədbirləri hazırlayarkən bəzi məsulları Azərbaycandan götürirdik. Məsələn, ət, balıq götürirdik ki, ölkəmizin məsulları kimi təqdim olunsun. O məsulları Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi

rəsmi diplomatik yük olaraq göndərirdi. Diplomatik yüklə hansısa biznesmenin ixrac etdiyi yük fərqlidir. Məsələn, mən xatırlayıram, Latviyada yaşayan bir azərbaycanlı biznesmen Azərbaycandan butulkalarda çaxır ixrac edirdi və Latviyada satırdı. Çaxırlar diplomatik yük olaraq gətirilmirdi. O adam qanuni yolla bu məhsulun ixracını-biznesini həyata keçirirdi. Biz ona kömək etdik ki, Azərbaycan məhsulunun tanınması və populyarlıq qazanması üçün çaxırlar diplomatik dükanda da satılsın. Latviyada erməni konyakı və digər məhsulları diplomatik dükanlarda geniş təmsil olunurdu. Biz də səfirlik olaraq, qeyd etdiyim həmin azərbaycanlı biznesmenə gətirdiyi Azərbaycan çaxırını diplomatik dükanlarda satması üçün kömək etdik. Həmin məhsullar diplomatik dükanda yaxşı satılırdı və tanınırdı. Xüsusi qeyd edim ki, çaxır biznesi səfirin və ya səfirlikdə işləyən başqalarının biznesi, yox, bir azərbaycanlı iş adamının biznesi idi. Biz sadəcə olaraq, Azərbaycan məhsulunun təbliğinə köməklik edirdik. Səfirin bir işi də ölkəsinin məhsullarını təbliğ etmək, bu işə dəstək verməkdir. Bu günlərdə ki, İspaniyaya iki ton çaxırın diplomatik yük olaraq aparılması barədə məlumatların yayılması açığı, məndə təəccüb yaratdı. İspaniyaya aparılan 2 ton çaxırın həqiqətən də diplomatik yük kimi aparılması, məhsulun təbliğat üçün aparılıb-aparılmadığı barədə dəqiq bir fikir söyləməkdə çətinlik çəkirəm. Bu hadisə çox qəribə hadisədir. Diplomatik yükün daşınması tamamilə ayrı bir xidmətdir. Bu xidmət feryegerlər vasitəsilə aparılır. Yükün siyahısı göstərilir, yük xüsusi möhürlə bağlanır və səfir orada olan mallara nəzarət edir və imza atır. Ona görə də mən inanmıram ki, 2 ton çaxır İspaniyaya diplomatik yük kimi gətirilib. Diplomatik yükü Azərbaycanın feryeger xidməti və Xarici İşlər Nazirliyi göndərməlidir. İki ton çaxır, məncə, diplomatik yük ola bilməz".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

"Baxış bucağı"

Parlamentdə hökumətin iştirakı ilə keçirilən 2019-cu ilin büdcə müzakirələri ilk oxunuşda başa çatdı. Deputat, BAXCP sədri Qüdrət Həsənzadə bu müzakirələrdə fəal iştirak edən millət vəkili oldu, bir çox vacib təkliflərlə çıxış etdi. Amma maraqlıdır ki, sosial şəbəkələrdə ən çox hədəfə alınan deputatlardan biri də elə Q.Həsənzadə oldu.

Sonuncu plenar iclasdan öncə isə o, Milli Məclisin binası qarşısına toplaşmış şəhid ailələri ilə görüşdü, daha sonra onları narahat edən məsələləri hökumət üzvlərinin diqqətinə çatdırdı. Budəfəki müsahibəmizdə əvvəlcə bu mövzudan bəhs etdik.

- Qüdrət bəy, necə bilərsiniz, nəhayət, şəhid ailələri ilə bağlı narahatlığa nöqtə qoyulacaqmı? Sizin bu çıxışınızdan sonra hökumətdən fərdi qaydada reaksiya oldu mu?

- Mən həm komitə, həm parlamentin plenar iclasında çıxış edərək söylədim ki, bu tipli məsələlərə dövlətin və cəmiyyətin yanaşması həmin ölkənin nə dərəcədə sağlam əsaslara söykənməsini və onun mədəni səviyyəsini nümayiş etdirir. Elə ali dəyərlər var ki, o dəyərlərə hər kəs hörmətlə, diqqətlə yanaşmalıdır. Bu həm də ölkəmizin imicini müəyyənləşdirir. Azərbaycan baş verən prosesləri burdakı səfirlərlə, dost və düşmən dövlətlərlə izləyir, həm də düşmənlər bundan sui-istifadə edirlər. Bu da gənclərə sirayət edir. Prezidentin fərmanında da qeyd olunur ki, fərman həm də ölkədə mənəvi-psixoloji vəziyyətin daha da yüksəldilməsi məqsədilə verilir. Ona görə də mən Maliyyə Nazirliyindən xahiş etdim ki, hökumət əvvəllər siqorta pulu alıb-almamasından asılı olmayaraq, bütün şəhid ailələrinə 11 min manatlıq birdefəlik yardım ödəsin. Mən əminəm, fərman hazırlanarkən prezidentə deyilsəydi ki, 1997-ci ilə qədər şəhid ailələrinə verilən siqorta pulunun o zaman əmtəə qarşılığı olduqca az idi, o zaman fərman bütün şəhid ailələrinə şamil olunardı. Vətəndaşların qanun qarşısında bərabərliyi prinsipi pozulmazdı. Həm də Dövlət Siqorta Kommersiya Şirkəti sənədlərlə siqorta pulu verdiyi iddia olunan şəhid ailələrinə vəsaitin verildiyini sübut edə bilmir.

Ona görə də mən Milli Məclisin binası qarşısına yığışan şəhid ailələrinə dedim ki, biz də siyasətçi, deputat kimi dəstək veririk, məsələnin həlli ilə bağlı hökumətə müraciət edirik, ümid edirik ki, prezident bu məsələni ədalətli şəkildə həll edəcək. Əgər həll edilməsə, sonda bunun yolu məhkəmədir. Siz məhkəmələrə üz tutun və o prosesdə də biz sizə dəstək verəcəyik. Məhkəmə sizin hüquqlarınızı müdafiə etməklə sosial ədaləti bərpa edəcək.

- Bu və digər sosial məsələləri birdəfəlik necə həll etmək olar? Hər halda müəyyən qədər vəsait tələb olunur...

- 2019-cu ilin dövlət büdcəsindən 6 milyard 827 milyondan çox vəsait təmir-tikinti işlərinə ayrılır. İclasda da dedim ki, oradan 3 milyarda qədər ixtisar et-

mək və təmir-tikintiye 4 milyard ayırmaq olar. 4 milyardın özü də böyük rəqəmdir. 23 milyard 939 milyon xərci olan - orda hələ 1 milyard 322 milyondan artıq büdcə kəsiri və 2 milyard 334 milyondan çox xarici borcların ödənilməsi xərcləri var - büdcə üçün 4 milyardın özü də çoxdur. Amma qalan 3 milyardla pensiyaları da əhəmiyyətli şəkildə ar-

lıdır. İkincisi, dövlət idarəetmə xərcləri azaldılmalıdır. Mən çıxışmda da söylədim ki, Ermənistan da 150 min büdcədən maliyyəyəşən işçinin ixtisarı nəzərdə tutulur. Bizdə 19 min 300 büdcədən maliyyəyəşən işçilərin sayının artırılması proqnozlaşdırılır. Bilirsiniz, bu, nə qədər böyük insan kütləsi və əlavə xərc deməkdir? O xərclər əslin-

Naxçıvandakı banklarda yerləşdirmək lazımdır. Naxçıvanda iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsi hökumətin ən vacib vəzifələrindən biri olmalıdır. Naxçıvan MR tam dotasiyadan asılıdır və çalışacağıam ki, büdcə zərfinin ikinci oxunuşu zamanı bu barədə danışıq. Neft Fondunun vəsaitlərinin bir hissəsinin yerli banklarda sax-

kar qorxmadan investisiya qoy-sun, ölkədən yerli kapital qaçmasın, əksinə, ölkəyə xarici kapital gəlsin. İndiki mərhələdə Azərbaycan dünyanın nüfuzlu banklarını ölkəyə gətirməyə çalışmalıdır. İqtisadiyyatımızı dirçəltməyimizin yolu ölkə iqtisadiyyatına investisiya qoyulduğundan keçir. Dünya Bankının Duiq-Biznes hesabı var, biz

cək və mümkün qədər nəzərə alınacaq. Dövlət idarəetməsinə qarşılıqlı nəzarət və balans prinsipi var. ABŞ Konqresində demokratlar son seçkidə Nümayəndələr Palatasında üstünlük qazananda onların lideri xanım Pelosi dedi ki, son seçkilərə qədər həm Konqresdəki çoxluq, həm də prezident eyni partiyadan olduğundan bu prin-

"Parlamentdə müxalifətin zəif olması ona gətirib çıxarır ki..."

Qüdrət Həsənzadə: "Çox istərdim ki, hökumət bu vəziyyətdən sui-istifadə etməsin"

tirmaq, orta məktəb müəllimlərinin də əmək haqlarını artırmaqla və orta məktəbin buraxılış imtahanlarının nəticələrinə görə ali məktəblərə qəbul aparmaqla ailə büdcəsinə ciddi zərər vuran repetitorluğun qarşısını almaq olar, elmə, səhiyyəyə ayrılan vəsaitləri də artırmaq, qaçqınlar, Qarabağ əlilləri, şəhid ailələri üçün mənzil tikintisinin həcmi iki, hətta üç dəfə artırmaq, onların sosial müdafiəsini gücləndirmək olar. Bizim bunları etməyə imkanlarımız var. Artıq şəhid ailələrinə 11000 manatlıq müavinətlərin ödənməsi üçün 50 milyon manat vəsait ayrılıb. Əgər çatmayacağısa, bir az da artırmaq və məsələni həll etmək olar.

- Vitse-spiker Valeh Ələsgərov əlavə vəsait ayrılmasını təklif edən deputatlara "mənbəyini göstərin", deyə reaksiya verdi...

- Mən də həmin məqamda çıxışa yazılmışdım. Əli Məsimli bu barədə danışdı deyə, mən çıxışdan imtina etdim. Amma əvvəlki çıxışlarıma diqqətlə qulaq asılıydı, mən orda bu barədə danışmışdım. Demişdim ki, tikinti xərclərini azaltmaq lazımdır. Gələn il büdcə vəsaiti hesabına 60-ı yeni olmaqla 114 obyekt tikilib istifadəyə verilecək. Bundan başqa "Azərkosmos", "Azərişiq", "Azərenerji", "Azəristilik", "Azəriqaz", "Azərsu"nu, səhmləri dövlətə məxsus Səhmdar Cəmiyyətləri özəlləşdirmək, yaxud uzun müddətdə əməli-idarəetməyə vermək lazımdır. Yadinızdadır, o vaxt "Barmek" həm vergi verirdi, həm Azərbaycana investisiya yatırırıdı, o sistemi yenidən qururdu. Həm də dövlət büdcəsindən bir manat almırdı. Mən axırıncı çıxışmda da dedim ki, energetika və sənaye sektoruna büdcədən 783 milyona qədər vəsait ayrılır. Soruşdum ki, bunlar ilde nə qədər vergi verirlər, bunu bir hesablayın olub mu? Bəzən ödədikləri vergidən də çox vəsaiti biz müxtəlif adlar altında onların özlərinə qaytarırıq. İqtisadiyyatın əsas sahələrini dövlətin öz nəzarətində saxlamasının, sadəcə olaraq, məntiqli izahı yoxdur. Dövlət bu yükəndən xilas olmalıdır. Səhiyyə obyektlərinin çoxu özəlləşdirilmə-

də həmin sektorda çalışan insanların əmək haqqının artırılmasına yönəldilməli idi. İşçinin sayını artırmaq lazımdır. Az işçi ilə çox iş görürsən, ona daha yaxşı əmək haqqı verirsən. Dövlət idarəetmə xərcləri azaldılmalıdır. Bunların hamısı böyük mənbədir. Həm də özəlləşdirmədən büdcəyə böyük pullar gələcək. Gələn pullar da iqtisadiyyatın inkişafına yönəldilməlidir. Deputat həmkarlarımızın hər biri seçildiyi bölgənin problemlərini qaldırır və onun həlli üçün vəsait istəyir. Mən hər dəfə deyirəm ki, büdcə azdır. Bu problemləri həll etmək üçün ilk növbədə büdcənin gəlirlərinin necə artırılması barədə düşünməliyik.

- Sahibkarlara vergi güzəştinin edilməsi xeyli ümidlər yaradır. Siz bu barədə nə düşünürsünüz?

- Mən vergi sistemində aparılacaq son islahatları yüksək qiymətləndirirəm. Bu, doğrudan da, "kölgə iqtisadiyyatı"nın leqallaşdırılması üçün böyük stimol olacaq. Amma tək Vergilər Nazirliyində aparılan islahatla sürətli iqtisadi inkişaf tempinə nail olmaq mümkün olmayacaq. Mən istəyirəm bizim bu müsahibənin ana xəttini o təşkil eləsin ki, ölkə iqtisadiyyatının inkişafı üçün bank sistemi işləməlidir. Bank sistemi iqtisadiyyatın qan-damar sistemidir. Dünyanın hər yerində sahibkarlar, şirkətlər bankla, kreditlə işləyirlər. Onlar öz pulları ilə iş görürlər. İnkişaf etmiş ölkələrdə şirkətlər iqtisadi layihələrə az miqdarda öz vəsaitini qoyur, qalan məbləğ bankdan kreditləşmə yolu ilə həll olunur.

- Qüdrət bəy, siz bir neçə dəfə xaricdəki vəsaitlərimizin ölkəyə gətirilməsini, iqtisadiyyata yatırılmasını təklif etmişiniz. Bu məsələnin reallaşması mümkündür mü?

- Çox sağ olun ki, o məsələ diqqətinizdə qalıb. Mən demirəm ki, 45 milyardın hamısını gətirib Azərbaycan banklarında saxlayaq. Bizim iqtisadiyyat heç onu həzm edə bilməz. Neft Fondundakı vəsaitin 5 milyardını Azərbaycan iqtisadiyyatı həzm edə bilər. Mən bunu tam əminliklə deyirəm. Bu 4 milyardı gətirib bizim yerli banklarda, bir

lanılması bank sisteminin də inkişafına öz töhfəsini verəcək. Özü də bizə verilən məlumata görə, xaricdəki pullarımızın illik gəliri 3,7 faiz olub. Hətta onu gətirib bizim banklarda 4 faizlə yerləşdirmək, ölkə sahibkarına 6 faizlə vermək olar. Amma bizdə indi sahibkarlar heç 20 faizə kredit tapa bilmir. O faizlə götürülən krediti də geri qaytarmaq, yaxud əlavə qazanc götürmək mümkün deyil. Odur ki, mütləq və mütləq iqtisadiyyat kreditləşməlidir. Xaricdə daşınmaz əmlak almağa nə ehtiyac var? Bunun əvəzində yeni bir neftayırma zavodunun tikintisinə investisiya yatırılırsa, Neft Fondu daha çox qazanc götürər. Neftayırma Zavodunun şəhərin mərkəzində yenidən qurulmasına nə ehtiyac var? İndi orda bir texnologiya qəza olsa, şəhərin yarısı böyük problemlə üz-üzə qalacaq. Bir dəfə orda bir çən deşilmişdi, yerə sulfat turşusu axmışdı, Bakıda iki gün iydən dayanmaq mümkün olmadı. Bu zavod Səngəçalın kənarında, gilli, kənd təsərrüfatı üçün yararlı ərazilərdə tikilməlidir. Biz neft ixrac edirik, amma yüksək oktanlı benzini, sürtgü yağlarını xaricdən idxal edirik. Bizdən neft alır, ondan istehsal etdikləri mühərrik yağlarını bizə beşqat baha satırlar. Yaxud xarici ölkələrdən mütəxəssislər dəvət edib bir şin zavodu tikmək olar.

Deməyim odur ki, bir çox məhsulları ölkəmizdə istehsal edə bilərik. Amma bunu dövlət etməməlidir. Bizdə hər şeyi dövlət edir. Dövlətin qoyduğu investisiya ilə iqtisadiyyatı inkişaf etdirmək olmaz. Ümumiyyətlə, iqtisadi sferada islahatlar aparılmalıdır. İndi özəl sahibkarlığa imkan verilsə də, sanki köhnə sosialist təsərrüfat sistemini qoruyub-saxlayırıq. Yeni iqtisadiyyatın aparıcı sahələrinin dövlətin nəzarətində qalması və dövlət tərəfindən idarə olunmasını nəzərdə tutaram. Bu da sovet dövründə özünü doğrultmadı. Odur ki, bu məsələləri dövlət mülkiyyətində saxlamağın adı və yeri yoxdur. İkinci tərəfdən paralel olaraq məhkəmə-hüquq sistemində islahatlar aparılmalıdır ki, sahib-

"Mən demirəm ki, 45 milyardın hamısını gətirib Azərbaycan banklarında saxlayaq"

190 ölkə sırasında 57-ci yerdən 25-ci yere çıxmışdır. Bu, çox müsbət haldır. Bundan da faydalanıb ölkəyə investisiya cəlb etmək lazımdır. Britaniyanın, Almaniyanın, İsveçrənin, Çinin, ABŞ-in və s. ölkələrin yüksək reytingli bankları bura dəyəri milyardlarla ölçülən investisiya yatırma bilirlər. O banklarla işləmək lazımdır.

- Qüdrət bəy, necə bilərsiniz, hökumət deputatların büdcə ilə bağlı təkliflərini nəzərə alacaqmı?

- Çox istərdik ki, nəzərə alsın. Yeri gəlmişkən, Novruz Məmmədov baş nazir təyin olunan sonra Nazirlər Kabinetində bir müsbət tendensiya hiss olundu. Əvvəllər Nazirlər Kabinetinin iclası yalnız prezidentin sərəfçisi ilə keçirilirdi. Amma indi ən azı baş nazir özü də Nazirlər Kabinetini toplayır. İkincisi, mənim öz müraciətlərim də daxil olmaqla, ətrafdan da eşidirəm, edilən müraciətlərə, ərizə-sikayətlərə, təkliflərə vaxtında cavab verilir, araşdırılmaları aparılması müvafiq qurumlara tapşırıqlar. Bu, müsbət haldır. Vergi Məcəlləsinə ediləcək dəyişikliklər də təqdir olunmalıdır. Hər halda ümid etmək istərdim ki, büdcədə də deputatların təklifləri ciddi öyrənil-

sip yaxşı işləməyirdi. Ona görə də prezident hansı qanunları göndərirdisə, Konqres onu qəbul edirdi. Amma son seçkilərdən sonra bu prinsip daha yaxşı işləyəcək. İndi bizdə də o problem var. Həm parlamentdə çoxluq hakim partiyadadır, həm də prezident eyni partiyanın təmsilçisidir. Ona görə də yuxarıdan gələn layihələrə, o cümlədən də büdcə layihəsinə parlamentin ciddi təsiri olmur. Parlamentdə də müxalifətin zəif olması ona gətirib çıxarır ki, bəzi lərinə büdcə müzakirələri formal və əhəmiyyətsiz müzakirə kimi görünür. Mən çox istərdim ki, hökumət partiyaçılıq prinsipindən çıxış edib bu vəziyyətdən sui-istifadə etməsin. Parlamentdə YAP üzvləri tərəfindən də çox mütərəqqi təkliflər, fikirlər irəli sürülür. Bizim fikirlərimizi nəzərə almasa da, heç olmasa YAP-çıların təkliflərini nəzərə alsın. Şəhid ailələri ilə bağlı nə qədər YAP üzvü o fikri dəstəklədi ki, 11 min manatlıq yardım bütün şəhid ailələrinə verilməlidir. Heç olmasa, bu problemin həll etsinlər.

P.S.Müsahibənin geniş variantını Musavat.com-dan oxuya bilərsiniz.

□ Elşad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"

Fındıq boyda dirçəliş

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"İstərdim ki, siz həmin səhifələri oxuduqca mənə və onları "qəhrəman" adlandıran dünənki özünü söyməyiniz, əksinə, bu tarixdən ibrət götürərək bir daha özünüzlə söylənən ağ yalanlara və yalançılara uymayasınız, özünüzlə uydurma qəhrəmanlar yaratmayasınız..."

(Ədalət Tahirzadə, "Meydan" kitabından)

Azərbaycan müxalifətinin Meydan hərəkatının 30 illiyi münasibətlə guya ayağa qalxması və Azərbaycan iqtidarının da guya onu ayaqlaması söhbətləri mənə çox simvolikdir. İki müxalifət qarışıq, biz hamımız deyəsən 1988-ci ilin o mənasız və məzmunuz, sonu kədərli, qüssa, fəlakət, faciələrlə bitən eforik günlərindən o qədər də uzaqlaşmamışıq.

Tam səmimi yazıram: mən bu "Dirçəliş günü" söhbətini heç anlamıram. Dirçəliş nə əldə etmişik? Millət olaraq qazancımız nədir? Əgər fikirdə, mədəniyyətdə, sosial həyatda dirçəlişdən söhbət gedirsə, bunların izi-tozu yoxdur. Araba, ən yaxşı halda qabaqki yerində durubdur, əsasən pis hallarda isə təkərinin biri çalaya batmış, oxu əyilmiş, atını canavarlar parçalamaq vəziyyətə bataqlığa gedən yolun qırağında çürüməkdədir. Fikir və mədəniyyəti niyə xüsusi vurğulayıram, ət-rafınıza baxsanız aydın görürsünüz. Məsələn üçün, bu "dirçəldiyimiz" 30 ildə hətta "İstintaq" filmi səviyyəsində bir kino ortada yoxdur. Teatrlarımız Şaxta baba və Qar qız, məktəbliləri yeni il tətilində əyləndirmək repertuarına düşüb. Musiqimizi Üzeyirin cır səsi, ədəbiyyatımızın poeziya bölümünü Fikrət Qocanın "Yenə işıqlar söndü, Hamilə qadın liftdədir" şeiri, nəsr hissəsini isə Anarın qoyunlar haqda romanı təmsil edir. Bircə Süleyman Rüstəm çatışmır ki, yenə efrə çıxıb 37-ci ildə baqaja qoyduğu Mikayıl Müşfiqin xatirəsinə həsr elədiyi şeirdən-zaddan oxusun. Hərçənd, onu da uğurla əvəz edən xeyli qafiyəpərdəz ortalıqda dolaşır. Özü də cavandırlar, kəkillərini yan darayıb, jele sürtüb Natəvan klubunda cippildəşirlər. Hökumətdən təqaüd-zad da yerində. Necə deyirlər, əsl perspektivli kadrlardır.

Burda özümüzlə, yeni mətbuat aləminə də yüngülcə baxsaq, heç bir işıqlı şey görünür. Hətta 1988-ci ilin 16 noyabrında çıxan "Kommunist" qəzetində söz azadlığı indi bizimkindən xeyli yaxşı olardı. Yalan olmasın.

İdmanda dirçəliş olubmu? Sovetin vaxtındakı "Neftçi" komandası bizim indiki yığmadən daha məzmunlu, maraqlı, dinamik oyun göstərirdi. Maşallah Əhmədovun, İsgəndər Cavadovun, Səmədağa Şıxlarovun oyunlarını görmüş adam kimi yazıram.

O vaxtlar bizdə qəribə xəyallar vardı. Guya müstəqil olan dan sonra tək neftin-pambığın puluyla respublikanı neçə millimetrsə qızılla örtəcəkdik. 80-ci illərin sonunda Azərbaycan mətbuatında, ictimai fikrində əsas şüarlardan biri bu idi ki, gərək cavan oğlanlarımız öz qızlarımızla evlənsin, Rusiyaya axışmasın, kendlərimiz boş qalmasın. "Dirçəliş" in 30 ildə Rusiya bir yana, mühacirlərimizi Almaniyada axtarıq. Bəzən təyyarəyə doldurub üstümüzlə göndəririlər. Deyirlər, gedin dirçəldiyiniz yere.

Hər şey bir qırağa, bütün bu mərəkə Qarabağa görə başlamışdı. Yoxsa bizim Meydan hərəkatında, dirçəlişdə-filanda nə itimiz azmışdı ki. Biz SSRİ-nin dağılmasına da hamıdan sonra, ruslar belə bu "ölüdnən" əl çəkəndə imza atmışıq. Adam tanıyırdım, hətta 1993-cü ildə cizmaqaralarına "Sov.İKP üzvü" imzası atırdı. Maşallah, indi eşitdiyimə görə hansısa "ali" məktəbdə kafedra müdiridir.

Qarabağ isə yoxdur. 30 ildir biz Qarabağa həsrətiksə, bu nəyin, kimin dirçəlişidir? Nəyi bayram edirik? Bunu bayram etmək təxminən ona bənzəyir ki, meşə yanğınlarının başladığı günü "Kaliforniyanın qurtuluşu günü" elan edib qutlayasan. Mən biləni, amerikalılar hətta Trampdan sonra da bu cür səfəhləməyiblər.

Meydan hərəkatına neçə fındıqçı, neçə səmimi insan qoşulmuşdu? İndi bunu ayırd etmək mümkün deyil, heç lazım da deyil. Sadəcə, adamın o qarışıq illərdə müxtəlif səngərlərdə həlak olan qəhrəmanlara heyifi gəlir. Onlar nəyin, kimin uğrunda öldülər? Hansı gün üçün canlarından keçdilər? Biz indiki halımızla onlara nə qədər layıq? Belə suallar var, adamı qəfilən xirtəkləyir, qalrın xırıldaya-xırıldaya. Heç inqilabı düşünənlər, həyata keçirənlər və meyvəsinə yeyənlər haqda o məşhur aforizm də dada çatmır.

Hərçənd, deli ironiya da adamın qəlbində hərdən baş qaldırır. Təsəvvür elə, kiminsə erməni olub-olmadığını "fındıq" sözüylə yoxlayan bir kütlə meydana toplaşır. Təsəvvür elə, bir xalq hərəkatının baş qəhrəmanları Nemət Pənahlı, Etibar Məmmədov, nə bilim, Sirus Təbrizlidir. (Başqaları sağdır, qorxuram adlarını yazam, təzədən dirçələlər, yeni xata törədələr. Mən isə hələ yaşamaq, dirçəlişimizin heç olmazsa 40 illiyini görmək ümidindəyəm).

Azərbaycan hakimiyyətinin ən düzgün işlərindən biri bu bayramı qeyri-iş günləri sırasından çıxartmaq olub. Ümid edirik ümumiyyətlə ləğv edələr, yadıma düşüb bizi utandırmas.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev bu gün - noyabrın 19-da Minskə gedəcək. Bu, onun Belarusa sayca 5-ci səfəridir. Belarus lideri Aleksandr Lukaşenko isə artıq 4 dəfə Bakıda olub. Minsk ziyarəti çərçivəsində 10-dan çox sənəd imzalanacaq. Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri müavini Hikmət Hacıyev deyib ki, sənədlər siyasət, iqtisadiyyat, hərbi-texniki, mədəni-humanitar və digər sahələri əhatə edəcək. Bu da səfərin önəmindən xəbər verir.

Məlum olduğu kimi, ötən həftə Belarusdakı səfirimiz Lətif Qəndilovu qəbul edən Lukaşenko səmimi söhbət zamanı KTMT ("Rus NATO-su") mövzusunda və Ermənistanın qurumun baş katibliyinə iddiasından doğan ciğallığından da söhbət açıb. Beləcə, "Batka" dost Azərbaycana bir növ hesabat verib. Bu isə "müttəfiq" Ermənistanda ciddi çıcır yaradıb. Hətta Ermənistan XİN-in sözcüsü diplomatik etiketə sığmayan bir tərzdə Lukaşenkoyu məzəmmət edib, səfirle görüş faktını Belarus lideri tərəfindən "qeyri-korrekt" davranış adlandırdı.

Əslində Azərbaycan KTMT-nin üzvü olmadığı üçün məntiqli bu qurumun hansısa daxili məsələsi Belarus prezidenti ilə Azərbaycan səfirinin görüşündə müzakirə predmeti olmamalı idi. Göründüyü kimi, Lukaşenko "tabu"ya məhəl qoymayıb və İrəvanı əməli-başlı, həm də nümayişkarənə şəkildə pərt edib. Belə bir davranış "qurşaqdan aşağı" zərbə də adlandırılabilir. Bu da Azərbaycan-Belarus əlaqələrinin həqiqətən qarşılıqlı etimada söykəndiyinin və yüksək səviyyədə olduğunun təzahürüdür. Eyni zamanda bu slavyan ölkəsinin Azərbaycanın, yoxsa Ermənistanın yanında olması barədə İrəvana aydın bir mesajdır.

Təsədüfi deyil ki, Ermənistan baş nazir əvəzi Nikol Paşinyan Lukaşenkodan mütləq izahat tələb edəcəyini bildirdi. O, Belarus liderindən hansı səbəbə görə KTMT-nin problemini təşkilatə üzv olmayan dövlətlə, yeni Azərbaycanın səfiri ilə müzakirə etdiyini soruşub. "Bu mənim də hansısa xarici ölkənin səfirini çağırıb onunla KTMT-nin bağlı qapılar arxasında keçən iclası haqqında danışmağımıza bənzəyir. Mən təəccüb edirəm ki, 30 il ölkəsinə rəhbərlik edən bir adam bu addımı necə ata bilər. Mən, əlbəttə ki, Belarus prezidentindən, həm də başqasından (Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbayev nəzərdə tutulur - red.) izahat tələb etməliyəm", - deyir Ermənistan baş naziri bildirib.

Belarus tərəfinin isə Paşinyanın bu özündənrazı və təhqiramiz açıqlamasına reaksiyası gecikməyib. Cavab yetərincə sərt olub. Ölkə XİN-in mətbuat katibi Anatoli Qlaz deyib: "Yəqin Paşinyan hələ anlamayıb ki, "küçə demokratiyası"nın qaydaları böyük siyasətdə keçərlidir deyil. Görünür Ermənistanın baş nazir əvəzi özünü beynəlxalq prokuror qismində zənn edir".

*****

Şübhə yox ki, İrəvanın Astana uğursuzluğunun ardınca - hansı uğursuzluqda ki, "Bat-

"Batka" dan Bakıya mükəmməl jest - İrəvan niyə xofdadır?

Həftənin mühüm gözləntisi: İlham Əliyev bu gün Minskə gedir - imzalanacaq onlarla sənəd, diqqətdə saxlanacaq yüksək hərbi texnologiyalar mövzusu; **belaruslu ekspert:** "Azərbaycanda birgə hərbi zavodlar qurula bilər..."

ka'nın məxsusi əməyi var, - Azərbaycan səfiri ilə Lukaşenkoyun səmimi söhbəti və bundan az sonra İlham Əliyevin Belarus səfəri İrəvanda daha əzici və əsəbi bir ovqat yaradacaq. Həm də o səbəbə ki, səfər zamanı çoxlu anlaşmalar imzalanacaq və bununla da Bakı-Minsk əlaqələri və dostluğu, o sırada hərbi sahədə əməkdaşlıq növbəti impuls qazanacaq.

Belaruslu hərbi ekspert Aleksandr Alesin şübhə etmir ki, Minskə iki lider hərbi-texniki əməkdaşlığı da müzakirə edəcəklər. Onun fikrincə, Azərbaycanla Belarus arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq keyfiyyətcə yeni mərhələyə keçəcək, hətta Azərbaycan ərazisində ikili və hərbi təyinatlı məhsulların, o cümlədən müasir pilotsuz uçan aparatların yaradılması üçün yığım üzrə istehsalat, birgə hərbi zavodlar qurula bilər.

Beləcə, Azərbaycan işğalçı Ermənistanın hərbi blok üzrə müttəfiqi sayılan Belarus ondan daha da uzaqlaşdıracaq. Bəzi siyasi təhlilçilərə görə, tezliklə Ermənistan KTMT-də ümumiyyətlə, təklənə bilər...

*****

Əlamətdardır ki, Belarusdakı səfirimizin A.Lukaşenko tərəfindən qəbuluna qarşılıq olaraq, Bakıda da İlham Əliyev Belarusun ölkəmizdəki səfirini qəbul edib. Görüş zamanı İlham Əliyev ölkələrimizi bir-birinə tam miqyaslı münasibətlərin bağladığını söyləyib. "Həmçinin hərbi-texniki sahədə əməkdaşlıq münasibətlərimizin mühüm amilidir. Biz Belarusdan hərbi texnika alırıq və onun keyfiyyətindən, göstəricilərindən çox razıyıq. Belarus hərbi sənaye sahəsində də çox yüksək səviyyə nümayiş etdirir və biz hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığı davam etdirmək niyyətindəyik", - deyir

prezident səfirle söhbətdə bildirib.

"Bizim münasibətlərimiz sarsılmazdır, möhkəm bünövrəyə malikdir, dostluq, qarşılıqlı hörmət, dəstək münasibətlərinə əsaslanır və gələcəyə yönəlib. Əminəm ki, mənim dost ölkəyə qarşılıqlı səfərim bu münasibətləri daha da möhkəmləndirəcək" - Azərbaycanın dövlət başçısı əlavə edib.

*****

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, noyabrın əvvəllərində Ermənistan prezidenti Armen Sərkisyan da Minskə olub. Lakin tərəflər arasında heç bir sənəd imzalanmayıb. Lakin Sərkisyanın səfəri bütövlükdə nə yerli, nə də beynəlxalq KİV-lərin diqqətini çəkib. Çünki diqqətəlayiq hər hansı hadisə baş verməyib. Baş verməsi mümkün də deyildi. Ona görə ki, Ermənistanla Belarusu birləşdirən ortaqlar, dəyərlər, faktiki mövcud deyil - baxmayaraq ki, onların hər ikisi KTMT-də və Avrasiya Birliyində təmsil olunur, formal olaraq müttəfiq sayılır.

Ancaq rəsmi Minsk dəfələrlə praktikada göstərib ki, Azərbaycanla əlaqələrə üstünlük verir, nəinki işğalçı Ermənistanla. Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan və Belarus beynəlxalq meydançalarda da hər iki ölkə üçün mühüm məsələlərə dair bir-birinə daim dəstək verir. Rəsmi Minsk birmənalı şəkildə ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyini dəstəkləyir. Bunu 2016-cı ilin aprel müharibəsində də nümayiş etdirib. İrəvan özündən çıxaran həm də budur.

Deyildiyi kimi, Bakı və Minsk silah ticarəti üzrə də tərəfdaşlardır ki, bu da İrəvanda xüsusi narahatlıq doğurur. Hətta rəsmi İrəvan (həm Nikol Paşinyan və onun devirdiyi Serj Sərkisyan, həm də təzəlikcə Minskə olmuş prezident Ar-

men Sərkisyan) Bakı ilə Minsk arasında hərbi əməkdaşlığı əngəlləmək üçün dəfələrlə cəhdlər edib. Lakin nəticə olmayıb. Son olaraq, ermənilərin çox öyündüyü "İsgəndər M"-ə alternativ sayılan Belarus istehsalı "Polonez" raket kompleksləri ikitərəfli münasibətlərin səviyyəsinə daha bir sübutdur.

Belə bir durumda Azərbaycan prezidentinin Minsk səfəre yollanması işğalçı ölkənin yuxusunu daha da qaçıracaq. Lukaşenkoyun "Bizim danışıqları çoxlu mövzumuz var. Azərbaycan üçün bizim qapılarımız açıqdır. İlham Əliyevlə razılaşmamız müqəddəsdir və söz vermişik ki, onlara əməl edəcəyik. Belarusla Azərbaycanın qapalı mövzusu yoxdur" sözləri isə gözlənilməli kimi, Ermənistanda xüsusi əsəbilik yaradıb.

*****

İlham Əliyevin Belarus səfərinin KTMT-nin Astana sammitindən az sonraya təsadüf etməsi də diqqət çəkir və ən azı, Bakı və Minskə öz aralarında "saat əqrəbləri"ni tutuşdurmaq firsəti yaradır. Bu da İrəvanda yəqin ki, əlavə təlaş doğuracaq.

O da sirr deyil ki, Astana sammitində yeni baş katib məsələsində Ermənistanın fiasco ilə üzlaşmasında Lukaşenkoyun da prinsipiallığı mühüm rol oynayıb. Yəqin ki, buna görə o, azərbaycanlı həmkarının minnətdarlığını alacaq. Çünki KTMT-də hansı ölkə təmsilçisinin baş katib olması Ermənistanla müharibə vəziyyətində olan Azərbaycan üçün az önəm kəsb etmir. Nə xoş ki, bu vəzifəyə ən şanslı namizəd məhz Belarus təmsilçisi, üstəlik, vaxtilə Bakıda hərbi təhsil almış general Stanislav Zasyadır.

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Dağlıq Qarabağ separatçılarının başçısı Bako Saakyanın Fransaya səfəri və onun qarşılınması məsələsi Azərbaycanın Fransaya kəskin etiraz bəyanatı verməsi ilə nəticələnib. Lakin bu cür səfərlərin və qarşılınmaların önünü mümkün qədər kəsmək üçün tək cə bəyanatlar yetərli sayılmır. Diplomatlara hesab edirlər ki, Azərbaycanın işğal olunmuş əraziləri haqqında qanunun olması bu cür vəziyyətlərdə hüquqi baxımdan addımlar atmağımıza daha geniş imkanlar açard.

İşğal altındakı ərazilərimiz haqqında qanunun qəbulu tezləşməlidir

Sabiq xarici işlər nazirinin təklifi dəstəklənir; **Zahid Oruc:** "İndiki situasiyada belə bir qanunun qəbulu çox yerinə düşərdi..."

Məsələn, keçmiş xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov axar.az-a açıqlamasında Saakyanın Ermənistanın diplomatik pasportu ilə Fransaya getdiyini xatırladaraq deyib ki, ilk baxışda burada qeyri-adi və qanunazid heç nə olmadığını düşünmək olardı, lakin o, bütün görüşlərində tanınmış qurumun rəhbəri kimi təqdim edilib: "Hansı ki, Dağlıq Qarabağ separatçıları tək cə həmsədr ölkələr tərəfindən yox, həm də Ermənistan tərəfindən müstəqil subyekti kimi tanınır. Saakyanın özünü necə təqdim etməsi özünün şəxsi işidir, söhbət onun özünü təqdim etdiyi şəkildə qəbul edilməsindən gedir. Əslində dünyada milyonlarla insan özlərini olduqları kimi qəbul etmirlər. Ermənistan milli təhlükəsizlik xidmətinin əməkdaşı Fransa qanunlarını pozubmu? Əlbəttə ki, yox. Əgər Azərbaycanda ona cinayət işi qaldırılmazsa, o zaman belə çıxır ki, o, Azərbaycan qanunlarını da pozmayıb. Bax, nəticədə belə hüquqi kolliziya yaranır. Bəs nə üçün Kırım, Donetsk, Abxaziya, Osetiya rəhbərlərinin dünyanın bütün ölkələrinə çıxışının qadağan olunması ilə bağlı praktika mövcuddur? Cavab sadədir, çünki Ukrayna və Gürcüstan işğal haqqında qanun qəbul edir və bu qanun çərçivəsində dövlətin maraqlarına qarşı fəaliyyət, təbliğat apararaq şəxslərə qarşı cinayət işi qaldırılır".

T.Zülfüqarov bildirib ki, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatı yəqin Fransa hakimiyyətinin fəaliyyətini qınaması yaxşı haldır: "Ancaq Milli Məclis lazımı qanunu qəbul etsəydi, Baş Prokurorluq müəyyən şəxslərə qarşı anti-konstitusional fəaliyyət faktı ilə cinayət işi açar, onları İnterpol xətti və MDB-nin mövcud beynəlxalq mexanizmi çərçivəsində beynəlxalq axtarıma verərdi. Əgər bundan sonra Bako Saakyan və digər şəxslər İnterpol və Fransa hökuməti tərəfindən bu ölkəyə səfərləri zamanı həbs edilməsəydi, o zaman Xarici İşlər Nazirliyinin qəzəbli bəyanatını yaymaq olardı. Soruşa bilərsiniz ki, bu, əvvəllər niyə edilməyib? Cavab verirəm: hər şey çox sadədir. Əvvəl ümid var idi ki, bu kateqoriyadan olan şəxslərlə danışıqlarda razılıq mümkün olacaqdı, ancaq indi o ümid də

Zahid Oruc

yoxdur. Üstəlik, artıq 20 ildir ki, Xankəndidən olan klounlar əvəzinə Minsk Qrupu çərçivəsində Azərbaycanla danışıqları Ermənistan rəhbəri aparır. Ona görə də Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu dərhal mövcud cinayət işini qaldırmalıdır ki, bu erməni sirkinin qastroları kəsilsin".

Bəs Milli Məclisdə işğal olunmuş ərazilər haqqında qanun nədən indiyə qədər qəbul edilməyib?

Deputat Zahid Oruc "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, istər xarici işlər naziri, eləcə də Azərbaycanda siyasi-hüquqi məkana yaxın olan, beynəlxalq prosesləri izləyən və dövlətlərarası konfliktlərin həlləmə yolları ətrafında fikir mübadiləsi aparan hər kəs bunu çox yaxşı anlayır ki, müharibələr ondan sonrakı dövr üçün fərqli münasibətlər sistemi yaradır: "Bununsa mütləq aydınlaşdırılması yolları, forması prosedurları tam fərqlidir. Yeni diplomatik münasibətləri olan iki ölkə arasındakı savaşa dövrü və ondan sonrakı əlaqələri eynən postkonflikt dövrü ilə bərabər götürmək olmaz. Baxın, Kırım və ardınca Donbas ətrafında Ukrayna ilə Rusiya arasında yaşanan qarşıdurmalar hal-hazırda sanksiyalarla müşayiət olunur. Tərəflər biri digərinin maraqlarını tanımaqda, böyük bir keçilməz sədd tikməkdə, əlaqələri durdurmaqda, bütün kommunikasiyalardan, müqavilələrdən, birliklərdən çıxmaqdadırlar. Deməli, biz öz arzumuzla işğal olunmuş ərazilər haqqında qanun qəbul etmərik, bunun beynəlxalq nümunələri var. O üzündən bu məsələdə iki yanaşmanın olduğunu söyləmək istəyirəm. Birincisi, ondan ibarətdir ki, şübhəsiz, indiyə

işğal olunmuş ərazilər haqqında qanunu yoxdursa, mən hansı qanunu pozmuşam ki. Və həmin bu qənaətinə əsaslanıb torpaqlar azad edildikdən sonrakı dövərdə də özünü həmin ərazilərdə müəyyən məsələlər ətrafında tam hüquqlu tərəf kimi hiss edər və qarşı tərəfdən öhdəliklərinə yerinə yetirilməsini istəyər, onu beynəlxalq arbitrajlara daşımağa çalışar".

Deputat qeyd etdi ki, Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə səfər edən şəxslərin, guya ayrıca müstəqil dövlətin vətəndaşları kimi xaricə səfər edən, işğal olunmuş ərazilərə qanunsuz səfərlər eləyən şəxslərin addımlarına reaksiyanı, tədbirləri özündə ehtiva eləyən bir qanun mütləq olmalıdır: "Hər kəs qonşu Gürcüstanın həyatında bu yöndə atılan addımı nə cür sanksiyalaşdırdıqlarına çox asanlıqla baxa bilər. Bu, tək cə həmin ölkənin parlamentarilərinin hüquq təfəkkürünün məhsulu deyil. Bu qanun həqiqətən də bizim müxtəlif ölkələrlə aparığımız siyasi danışıqları, notalarını, tələblərimizi daha güclü edər. Şübhəsiz, bu, o demək deyil ki, məsələn, Bako Saakyan biz belə bir qanunu qəbul edəndən sonra xaricə səfərə getməyəcək, amma bizim atacağımız hüquqi addımları bu qanun özündə ehtiva edəcək. Qanun əsgər deyil, ordu deyil. Amma biz yaxşı başa düşürük ki, hərbi güclə bərabər, diplomatik və hüquqi baza da belə vəziyyətlərdə mühümdür. Ona görə də işğal olunmuş ərazilər haqqında qanunu qəbul etmək bizim siyasi, diplomatik və hüquqi mövqeyimizi gücləndirərdi. Bu yöndə Milli Məclisdə hər kəs həmrəylik göstərib. Hamı bunu anlayışla qarşılayıb ki, bu zəruridir, indiki situasiyada bu qanunun qəbulu çox yerinə düşərdi. Açıqı, bu qanunun qəbulu ilə bağlı bir maneə də yoxdur. Amma nədən indiyə qədər qəbul edilməyib sualına cavab vermək mənə çox çətindir. Hesab edirəm ki, qarşdakı dövərdə bir neçə deputatın sayəsində bu məsələni dilə gətirmək və buna dəstək vermək fonunda əminəm ki, yaxın gələcəkdə belə bir qanunu qəbul etmək mümkün olacaqdı".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Cəza yerinə viza

Elşad Paşasoy

Rəsmi Bakı Fransadan sonra ABŞ-a nota verdi. Görünən budur ki, Azərbaycan tək cə Ermənistanın işğalçı siyasətinə qarşı mübarizə aparmır, həm də işğalçı və terrorçu dövləti himayə edənlərin məkrli siyasəti ilə üz-üzə dayanıb.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ötən həftə Birinci Dünya müharibəsinin başa çatmasının 100 illiyi münasibətilə Paris Sülh Forumunda Azərbaycan və Türkiyə əleyhinə çıxış etmək şansı qazandı. Təsəvvür edin, Paşinyan Parisə getməzdən öncə Qarabağda, Azərbaycan torpaqlarında (!) "məzuniyyət"ini keçirmişdi. Beynəlxalq hüququ tapdayaraq başqa dövlətin ərazisinə qanunsuz soxulmuşdu. Məntiqlə beləsinə elə Paris aeroportuna enən kimi qandallamalıydılar, amma ona yüksək tribuna verdilər ki, Türkiyə və Azərbaycan əleyhinə döşəsin.

100 il öncə Parisdə keçirilən Sülh Konfransını xatırlamaq yerinə düşər. O zaman Ermənistanın nümayəndə heyəti aylar idi ki, Fransaya yetişib Türkiyə və Azərbaycan əleyhinə təbliğat aparırdılar, amma Ə.Topçubaşovun rəhbərlik etdiyi Azərbaycan nümayəndə heyəti uzun müddət İstanbulda viza gözlədi. Azərbaycan torpaqlarında ermənilərə dövlət quran imperialist güclər Xalq Cümhuriyyətinin qurucularının Paris Sülh Konfransında iştirakına imkan vermək istəmirdilər. Əsr dəyişib, münasibət dəyişməyib!

Bir əsr əvvəl Azərbaycan ərazisində Ermənistan quranları indi torpaqlarımızda ikinci erməni dövlətini yaratmağa çalışırlar. Əks təqdirdə Qarabağ separatçısı, cinayətkar Bako Saakyanın Fransaya dəvət olunmasına, burada onun ianələr toplamasına imkan yaradılmasına başqa ad vermək mümkün deyil. Fransa XİN-in bəyanatı da gözəndə pərdə asmağa xidmət edir. Faktiki Azərbaycan ərazisində qanunsuz qurum yaradan canı Fransa ərazisinə səfər edib və onun fəaliyyətinə hər hansı maneə yaradılmayıb. Bundan sonra heç bir bəyanat, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün tanınması nağılı keçərli deyil.

Bu günlərdə Fransa Qarabağ separatçılarına qucaq açan tək həmsədr (!) dövlət deyil. Təəssüf ki, eyni vaxtda ABŞ da Azərbaycana qarşı cəbhə açıb.

1919-cu ilin 28 mayında ABŞ prezidenti Vilson Azərbaycan nümayəndə heyətini qəbul edəndə Topçubaşov xahiş etmişdi ki, ABŞ Xalq Cümhuriyyətini tanısin. Vilsonun cavabı belə olmuşdu ki, sülh konfransı dünyanı kiçik hissələrə parçalamaq niyyətində deyil.

Onda dünyanı parçalamaq niyyətində "olmayan"lar indi 140 minlik Qarabağ ermənisinin "dövlət" yaratmaq iddiasına dəstək verməkdədirlər. Qarabağ separatçılarına viza verilməsi buna xidmət etməyib? Bu gün separatçıya viza verən sabah onu "dövlət başçısı" kimi də tanıya bilər. Necə olur ki, Cənubi Osetiya, Abxaziya, Dnestriyanı, Kırım separatçıları ABŞ, ya Fransaya doğru baxmağa belə cəsarət etmirlər, amma Bako Saakyanın səsi ABŞ Konqresindən gəlir? Özü də Qarabağ məsələsini ədalətli həll etmək öhdəliyini götürən həmsədr ölkədən...

Fransanın sabiq prezidenti Sarkozi demişdi ki, Ermənistan Fransanın kiçik bacısıdır. Rusiyada da deyirlər ki, Ermənistan gəzəyən gənc qızdır, əri olsa da özünə gənc sevgili tapıb. Bunları anladıq. Bəs, Qarabağ separatçıları ABŞ-ın, Fransanın və Rusiyanın neyidir, çox maraqlıdır...

Hər halda bu vəziyyət Azərbaycana nəhayət, konkret qərar verməyə əsas verir. ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrindən imtina etmək, torpaqlarımızın de-yure ilhaqına hesablanmış bu fəaliyyətə qoy qoymaq lazımdır. Reallıq budur ki, həmsədrlər Azərbaycanı işğalla barışdırmaq istəyirlər.

Bu ilin yanvarında Fransa prezidenti Makron Serkisyanla görüşdən sonra demişdi ki, "Paris həmişə Ermənistanın yanında olacaqdı". Sözüünün üstündə durdu.

Oktyabrda isə Ermənistan dövlətinin qurulmasının 100 illiyi ilə bağlı tədbirlərə də qatıldı. 2015-ci ildə saxta "erməni soyqırımını" iddialarının 100 illiyi ilə bağlı İrəvanda keçirilmiş tədbirlərdə iştirak edən prezidentlərdən biri də Fransa lideri Fransua Olland idi.

Fransanın Sent-Etiyen şəhəri ilə işğaldakı Şuşa şəhəri arasında "dostluq haqqında bəyanat" imzalanır, Fransa deyir bu, bizim rəsmi mövqe deyil.

ABŞ-dan böyük bir nümayəndə heyəti Qarabağa gəlir, separatçılara dəstək verir, ABŞ rəsmiləri iddia edir ki, bu, Vaşinqtonun mövqeyini əks etdirmir. Ardınca da Saakyan viza verir. ABŞ, ya Fransa bin Ladene viza verərdimi? Azərbaycan vətəndaşları bu ölkələrdən viza almaq üçün nə qədər əziyyətlər çəkirlər. Amma Saakyan bütün qapılar açıqdır. Bir əsr öncə də viza məsələsində münasibət eyni idi...

Son zamanlar Bakıda xeyli sayda yeni binalar tikilir. Bu tikintilərin bir qismi pilot layihələr əsasında həyata keçirilir. Belə ki, Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarına görə, Bakıda yarırsız vəziyyətdə olan, köhnə tikililər sökülüb, yerində hündürmərtəbəli, yeni yaşayış binaları ucaldılır.

Hazırda Nizami rayonu ərazisində, metronun "Qara Qarayev" stansiyasının yaxınlığında bu cür pilot layihələr həyata keçirilməkdədir. Tikinti işləri müxtəlif şirkətlərə həvalə edilir. Köhnə binanı sökən şirkət, həmin binanın sakinlərini müvafiq olaraq kirayə mənzillərdə yerləşdirir. Bina hazır olduqdan sonra isə şirkət sakinləri evlə təmin edir. Bu evlərin sahəsi isə sakinlərin əvvəlki mənzillərinin kvadratından 10 faiz artıq olur.

Şirkət sakinləri evlə təmin etdikdən sonra binanın yerə qalan mənzillərini satışa çıxarır. Bu sistemə görə sakinlər pilot layihələrin inşasına manea yaratmırlar və şirkətlə qısa zamanda razılaşıb, kirayə mənzillərə çıxırlar. Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi sakinlər üçün kirayə mənzilləri, tikintini aparan şirkət təşkil edir və bina hazır olana qədər, hər ay sakinlərin tutduqları kirayə mənzillərin pulunu ödəyir.

Ekspertlər bildirirlər ki, bu hal kirayə mənzil bazarında müəyyən aktivliyə səbəb olub ki, nəticədə bazarda qiymət artımı müşahidə edilir.

"Yeni Müsavat"ın eməkdaşı mənzil alqı-satqısı ilə məşğul olanların toplaşdığı "maklerlər bağı"nda olub mövcud durumla maraqlandıq. Öyrəndik ki, hazırda Bakı ərazisində yeni mənzilləri almağa marağ göstərənlər azdır. İnsanlar daha çox köhnə binalardan ikinci əl evləri alırlar. Eyni zamanda paradoks olaraq, artıq köhnə binalarda da mənzil satanlar azalıb. Dəllallar bunu belə əsaslandırdılar ki, köhnə mənzil sahibləri düşünür ki, onların da binaları pilot layihəyə düşə bilər.

Mənzil bazarında son durum: kirayə evlər bahaləşib

Ekspert: "Mənzil alan olmasa da, kirayə mənzil bazarında aktivlik davam edir"

Ona görə də mənzillərini satmaq niyyətində olanlar da, son zamanlar bundan imtina edib... Uzun zamandır ev alqı-satqısı ilə məşğul olduğunu söyləyən Akif Həsənov söylədi ki, hazırda kirayə mənzillərin qiymətlərində əvvəlki illərlə müqayisədə bir qədər artım var: "Yeni il öncəsi hər il kirayə mənzil

axtaranların sayında artım olur. Əsas aktivlik isə avqust ayında olur. Hazırda pilot layihələrlə bağlı, kirayə mənzillərdə qalanların sayı çoxdur. Pulu tikinti

aparan şirkətlər verdiyi üçün də çox zaman heç qiymət öldürməyə çalışmırlar. Bazardakı qiymət artımına bu halın da müəyyən təsiri var. Hazırda metro

maddi-texniki bazası olmalıdır. Bu istiqamətdə inkişaf nəzərə çarpmalıdır. Prezidentin imzaladığı sərəncamda da məhz bu nəzərdə tutulub ki, universitetlərimizin beynəlxalq imicinin formalaşdırılması üçün məhz, rəqabətə davamlı təhsil qurulmalıdır".

Ekspert bildirib ki, rəqabətə davamlı ali təhsilin formalaşması üçün ilk növbədə nəzərə almaq lazımdır ki, bu rəqabət dünyə universitetləri ilə aparılır: "Buna görə də təbii ki, xaricdəki təcrübəni öyrənmək üçün dövlət tərəfindən vəsait ayrılacaq ki, artıq tələbələr deyil, daha yüksək pillədə təhsil alanlar, dərslər deyil, yaxud da idarə edənlər xaricə yollansınlar. Təbii ki, bu, kütləvi şəkildə olmayacaq. Təbii ki, biz Ağcabədi filialının rektorunu göndərəsi deyilik ki, orada universiteti inkişaf etdirsin. Azərbaycan dövləti xaricdə getmələrə pul ayıracaq. Lakin bu, kütləvi olmayacaq və həmçinin məsələ bakalavrlara da aid edilməyəcək. Eyni zamanda bütün istiqamət üzrə deyil, daha çox Azərbaycanın emək bazarında ehtiyac olan istiqamətlər üzrə göndəriləcək ki, onlar qayıdıb, öz təcrübələrini universitetlərə tətbiq etsinlər. 2007-2015-ci ildə Xaricdə Təhsil Proqramı ilə gədənler geri qaytarılmalıdır. Bildirilməlidir ki, sizə pul ayırmış və zəhmət ol-

çığına yaxın ərazidə 2 otaqlı, bütün əşyalarla dolu evin kirayə haqqı yerindən asılı olaraq 350-500 manat arasında dəyişir. Həmçinin iri kvadratlı evlər də var ki, onların kirayəsi daha da bahadır. Yuxarıda dediyim şərtlərə uyğun gələn 1 otaqlı mənzil isə 220-300 manata kirayə verilir. Əgər mənzilin içərisində əşyalar yoxdursa, təmir yerində deyilsə, qiymət 100 manat və daha da artıq olmaqla, aşağı olur. Şəxsən mən uzun müddətdir ki, təzə binadan ev sata bilmirəm. Əlimdə bir neçə ev var. Maraqlanan olur, alan yoxdur. Bu dəqiqə tikilən binaların əksəriyyəti boşdur, satılmır. İnsanlar daha çox torpaq almağa meyilləniblər. Bakı ətrafı kəndlərdə torpaqların qiyməti sotuna görə keçən il ilə müqayisədə müəyyən qədər bahaləşib. Əksər torpaqların sənədi bələdiyyə sənədidir. Çıxarışı (kupça) olan torpaqlar isə daha da bahadır. Deyərdim ki, hazırda Bakı ətrafı ərazilərdə çıxarışlı torpaqlar da çox deyil. Bunun özü də qiymətlərin artmasına səbəb olacaq və artıq olub".

Söhbət etdiyimiz əksər dəllallar bildirdilər ki, kirayə mənzillər yalnız ailələrə verilir: "Ev sahibləri mənzillərini adətən ailələrə verirlər. Bizə də tapşırırlar ki, ailə olmasa kirayə verməyə razı olmayacaqlar. Ona görə də biz də qabaqcadan şərtimizi kəşib, tələbimizi qoyuruq".

Yeni il bayramı ilə əlaqədar turistlərin Bakıya gəlməsini nəzərə alan ev alqı-satqısı obyektləri, günlük icarələrə də başlayıblar. 2 otaqlı mənzillərin günlük icarəsi isə 50 manatdan başlayır. Lakin hər ev alqı-satqısı ilə məşğul olan obyektdə günlük mənzillər tapmaq asan deyil. İnsanlar mənzillərini daha çox aylıq kirayə verirlər.

Q Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir.

Xaricdə təhsil üçün kimlər göndəriləcək?

Təhsil eksperti prezidentin sərəncamını şərh etdi

Prezident İlham Əliyev 2018-ci il 16 noyabr tarixli Sərəncamı ilə 2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramını təsdiq edib. Bu proqram təhsilimiz üçün hansı yeniliklər gətirəcək?

"Yeni Müsavat"a danışan təhsil eksperti Kamran Əsədov bildirib ki, burada söhbət Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ali təhsil müəssisələrinin keyfiyyətinin artırılmasından gedir: "Bu, əslində 2013-cü ildə imzalanmış "Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası" ilə başlanıb. Həmin strategiyanın əsas istiqamətlərindən biri ali təhsil müəssisələrində keyfiyyətin artırılması idi. Məlum olduğu kimi, bizim 54 ali təhsil müəssisəmiz var. Onlardan heç biri dünya

reytingində yoxdur. Bizdən dəfələrlə maddi vəziyyəti aşağı, universitetlərinin sayı az olan ölkələr var ki, onlar dünyə reytingində yer alıblar və ölkələrinə gəlir gətirirlər. Məlum olduğu kimi, bizdə artıq neft sektoru zəifləyir və qeyri-neft sektoru inkişaf etdirilməlidir. Burada əsas prioritetlərdən biri də təhsildir. Təbii ki, başqa sahələr də var. Prezidentin sərəncamında nəzərdə tutulub ki, bizim universitetlər indiyə qədər dövlət büdcəsindən asılı idi və heç də inkişaf etmirdilər. Lakin bundan

sonra onlar dəyişməlidirlər. Dəyişən zaman universiteti idarə edənlərin şəxsi biznesləri inkişaf etməməlidir. Yaxud univer-

sitetə gələn gəlirlər idarə edənlərin şəxsi biznesinə daxil olmamalıdır. Universitetlərin laboratoriyası, yataqxanası,

masa gəlib, əldə etdiyiniz bilik və bacarıqları bizim universitetimizin inkişafına, ali təhsilin rəqabətə davamlı halda formalaşmasına sərf edəsiniz. İstiqamət də elə budur. Yeni söhbət kimlərinə fərdi qaydada gedib, təhsil almasına deyil, qayıdıb gəlib, dövlətin universitetə fayda verməsindən gedir. Sözsüz ki, hansı universitet ki, dövlətin marağındadır və onun inkişafına perspektivi varsa, onları göndərəcəklər. Sərəncamın da əsas istiqaməti budur. 2007-2015-ci illərdə xaricdə təhsil almaq üçün Azərbaycandan 3500 nəfər tələbə gedib. Məndə olan məlumata görə, 2016-cı ilə qədər onlardan 160 nəfəri geri qayıtmışdı. Ancaq 2018-ci ilin sentyabrındakı rəqəmlərə görə, 320 nəfərə yaxın qayıdıb gəlib, Azərbaycanda çalışır. Sonuncu gədənlərin təhsilləri 2021-2022-ci təhsil ilində başa çatacaq. Təbii ki, geri qayıdanlar heç 50 faiz olmayacaq. Çünki onların müqavilələrində ciddi boşluqlar vardı. Yəni geri qayıtma məcburi tərəf deyildi. Təsəvvür edin ki, 2007-ci ildən bu günə qədər onlara 92 milyon manat vəsait sərf olunub. Bura təhsil haqqı, gediş-gəliş bileti və sair daxildir. Hələ bu, 2021-2022-ci ilə qədər davam edəcək".

Q Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Bir həftə öncə Ermənistanın işğalçı qoşunları Azərbaycan torpaqlarında daha bir qanunsuz təlim keçirdi. Bundan əlavə, Ermənistan rəsmiləri, başda baş nazir əvəzi Nikol Paşinyan olmaqla vaxtaşırı ərazilərimizdə peyda olur, orada işğalçı əsgərlərlə şelfi çəkdirir, Azərbaycanın ünvanına hədəyanlar söyləyirlər. Düşmən tərəf həmçinin işğal altındakı ərazilərimizdə qanunsuz məskunlaşma siyasətini davam etdirir. Dağlıq Qarabağa israrla xarici sərmayə cəlb etməyə çalışır. Sanki artıq müharibə bitib və Azərbaycan işğalla barışıb.

Qarabağ "düyün"ünə düyün vuran vasitəçilər - təhlükəli gəlişmə

Status-kvonun uzanması tək cə işğalçı Ermənistanın marağındadır? Konfliktdə yeni formatın tapılması, Türkiyənin vasitəçiliyə gətirilməsi zərurətə çevrilib...

0Əlbəttə ki, barışmayıb. O ayrı məsələ ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri işğalçı ölkənin sülh prosesini torpedalayan bu hərəkətlərinə, o cümlədən İrəvanın vaxtaşırı keçirdiyi qanunsuz hərbi təlimlərinə və süni məskunlaşma siyasətinə heyretəmiz dözümlü göstərməkdə davam edirlər. Hətta belə təəssürat yaranır ki, həmsədrlər Bakının da buna artıq adət etdiyi xülyası ilə yaşayırlar.

aidir" - o deyib. H.Hacıyev qeyd edib ki, Ermənistan işğal olunmuş ərazilərdə təbii sərvətləri məhv edərək və talan edərək orada faktaraşdırıcı missiya aparmağa imkan vermir, çünki bu, onlara sərf etmir. Onun sözlərinə görə, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrlərinin diqqətini ermənilərin bu ərazilərdəki qanunsuz fəaliyyətinə yönəltmək vacibdir.

"Ermənilərin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindəki qanunsuz fəaliyyətinin nəticəsində danışıqlar prosesində böyük problemlər yaranır və bu, ermənilərin maraqlarına cavab verir. Onlar status-kvonun qorunması üçün hər şeyi edirlər".

Bu arada Dağlıq Qarabağdakı rejimin başçısı, quldurbası Bako Saakyanın Fransaya davam edən qanunsuz səfəri konfliktdə həlli məsələsində ədalətli və qərəzsiz vasitəçilik mövzusunda yenidən gündəmə gətirib. Artıq məlumdur ki, rəsmi Bakı Parisə bununla bağlı etiraz notası təqdim edib. Fransa tərəfi isə gözlənilmədiyi və həmişəki olduğu kimi, "Dağlıq Qarabağdakı qanunsuz rejimi tanıyırmıq" tipli ənənəvi bəyanatla vəziyyətdən çıxmağa çalışıb. Halbuki rəsmi Paris arzulamasaydı, bu səfəri rahatca əngəlləyərdi - Saakyan viza verməməklə.

Bunu Azərbaycan Prezidenti Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri müavini Hikmət Hacıyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin (SAM) təşkilatçılığı ilə Bakıda keçirilən "Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində qeyri-qanuni fəaliyyət və üçüncü tərəflərin məsuliyyəti" mövzusunda beynəlxalq konfransda deyib.

"Saxta pasport məlumatları ilə qondarma rejimin rəhbəri kimi özünü təqdim edən Bako Saakyan viza verib sonra məsuliyyətdən qaçmaq üçün Fransanın "Dağlıq Qarabağ Respublikası"nı tanıyırmıq tipli bəyanatını Azərbaycan qəbul etmir və etməyəcək". Bu sözləri teklerqraf.com-a açıqlamasında Milli Məclisin deputatı, politoloq Rasim Musabəyov Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yaradılmış qondarma rejimin rəhbəri kimi özünü təqdim edən Bako Saakyanın Fransaya səfəri barədə danışıqdan deyib.

Onun sözlərinə görə, ermənilər Dağlıq Qarabağda bir neçə istiqamətdə qeyri-qanuni fəaliyyət göstərirlər. "Bura işğal altındakı ərazilərdə demoqrafiyanın dəyişdirilməsi, məskunlaşma siyasəti, təbii sərvətlərdən qanunsuz istifadə, çirkli pulların yuyulması, infrastrukturun dəyişdirilməsi, maddi-mədəni irsin məhv edilməsi, turizmin qurulması və işğal altındakı ərazilərdə qeyri-qanuni səfərlər edilməsi

Onun sözlərinə görə, qondarma rejimin rəhbəri kimi özünü təqdim edən Bako Saakyan Fransada əhəmiyyətsiz

görüşlər keçirəndən sonra qayıdıb özünü şişirdəcək ki, bizi tanıyırlar, eşidirlər: "Fransa isə onun qeyri-rəsmi görüşlər keçirdiyini bəyan edəcək. Hansısa senator qanunsuz şəkildə Qarabağa gəlir, Fransa tərəfi deyir ki, sərbəst adamdır, ona qadağa qoya bilmərik. Bu ölkənin xırda şəhərlərinin merrləri xəritədə Dağlıq Qarabağ necə tapıb gəlirlər, dostluq və əməkdaşlıqla bağlı müqavilə imzalayıblar. Hansı dostluqdan, əməkdaşlıqdan söhbət gedə bilər? Fransadan Ermənistanla gəlib baş çıxarmaq mümkün deyildir, o ki qaldı Qarabağa səfər mümkün olsun", - deyə deputat vurğulayıb.

Milli Məclisin digər deputatı Hikmət Babaoğlu deyib ki, Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yaradılmış qondarma rejimin "rəhbər"i kimi özünü təqdim edən Bako Saakyanın Parisə səfəri Fransa qanunlarına və beynəlxalq hüquqa ziddir. Onun qənaətinə, beynəlxalq hüquqda da, hər bir ölkənin milli qanunvericiliyində də bir terrorçunun sərbəst hərəkət etməsi, hələ üstəlik rəsmi şəxs kimi özünü təqdim etməsi cinayət və terrorizmin təbliği kimi qiymətləndirilir: "Ona görə də Fransa Saakyanın bu hərəkətlərinə göz yummaqla ikili standartlara yol verir, terrorçuya cəzasızlıq mühiti yarat-

maqla Avropa dəyərlərini gözəndən salır. Bununla da gələcəkdə elə Fransanın özünün də əziyyət çəkə biləcəyi etnik separatizmi təşviq edir. Fransa hökuməti Korsikada separatizmə qarşı sərt və kəskin siyasət apardığı halda, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulmasına xidmət edən hallara göz yumur. O zaman əgər gələcəkdə Korsikadakı separatizm kimlərsə tərəfindən dəstəklənərsə, Fransa günahı elə özünün yanlış siyasətində görməlidir. Ümumiyyətlə, təəssüf edilməli haldır ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri olan bu ölkə artıq xeyli zamandır ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ probleminin həllində tərəfsizliyini itirməyə başlayıb".

Deputat vurğulayıb ki, Fransa Prezidenti Emmanuel Makron Frankofoniya sammitində iştirak üçün oktyabr ayında Ermənistanla üç günlük səfər etsə də, Azərbaycana səfər etmədi: "Məsələn, Rusiya rəhbərliyi həssaslığı nəzərə alaraq, tarazlı münasibəti təmin edir. Bu günlərdə regiona səfər edən ABŞ Prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Bolton da tarazlı münasibət nümayiş etdirdi və münaqişənin həlli ilə əlaqədar obyektiv və ədalətli açıqlamalarla çıxış etdi. Ancaq Fransa nəinki obyektiv və ba-

lanslı siyasət həyata keçirir, tam əksinə, çox açıq şəkildə postsovet məkanındakı münaqişələrə münasibətdə ikili standartlara yol verir. Məsələn, Cənubi Osetiya, Abxaziya, Dnestryanı və Krımdan olan şəxslərin Fransanın ərazisinə daxil olmasına icazə verilmir. Ancaq saakyanlar bu Avropa ölkəsində sərbəst do-laşır, görüşlər keçirir, ianələr toplayır. Bu yolverilməzdir. Bütün bunlar azmış kimi, Fransanın xeyli sayda şəhəri Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal altında saxlanılan torpaqlarındakı bəzi subyektlərlə qaradaşlaşma haqqında saziş imzalayır. Azərbaycan tərəfinin beynəlxalq hüquqa söykənən etirazlarına isə sadəcə, "biz Dağlıq Qarabağ adlı bir qurumu rəsmən tanıyırmıq" kimi quru diplomatik ifadələrlə cavab verirlər".

H.Babaoğlu qeyd edib ki, əslində isə bütün bu hərəkətlər Fransanın Ermənistanın işğalçı siyasətini və etnik separatizmi pərdəarxası dəstəkləməsi kimi qiymətləndirilməlidir: "Tərəfsizliyini itirdiyinə görə Fransanın ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrliyindən uzaqlaşdırılması ilə bağlı hüquqi prosedür işə salınmalıdır. Əks təqdirdə bu tipli gizli dəstəklər gələcəkdə açıq müstəviyə keçməklə olduqca mənfi presedent yarada bilər. Ona görə də Avropa İttifaqına üzv

olan dövlətlər daxil olmaqla, beynəlxalq təşkilatlar da Fransanın belə sürüşkən mövqeyinə qiymət verməlidirlər. Fransa unutmamalıdır ki, həm ikitərəfli qaydada, həm də Avropa İttifaqı ilə tərəfdaşlıq memorandumu çərçivəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır və buna hörmət etməyə borcludur".

Baş verənlər Qarabağ "düyünü" nə əlavə düyünün vurulması deməkdir. Bu, bir daha sülh nizamlanmasında yeni və daha effektiv formatın tapılmasını zəruri edir. Ən azından, Minsk Qrupu həmsədrliyində Fransanın Türkiyə ilə əvəzlənməsi vacibliyi açıq-aydın görünür. Çünki digər iki həmsədr dövlət - Rusiya və ABŞ da erməni separatçılığına yanaşmada Fransadan ciddi fərqlənir. Bako Saakyan kefi istəyəndə Moskvada və Vaşinqtonda da peyda olur, hətta yerli rəsmilərlə təmaslar qurur.

Beləcə, münaqişəyə yanaşmada "ikili standart" yanaşması problemin həllində əsas əngəl olaraq qalır. Sözsüz ki, səbəb xristian amili, Avropanın və Rusiyanın hələ də "erməni kartı"ndan öz uzaq siyasəti məqsədləri üçün yararlanmaq istəyidir. Vasitəçilikdə tarazlığın Azərbaycanın ziyanına pozulmasının əsas motivini burada axtarmaq lazım

Bu gün Rusiya prezidenti Vladimir Putin Türkiyəyə səfər edəcək. Bu barədə Kreml başçısının köməkçisi Yuri Uşakov məlumat verib. Onun sözlərinə görə, Rusiya dövlət başçısı "Türk axını" layihəsinin başa çatması ilə bağlı təşkil ediləcək mərasimdə iştirak etmək üçün İstanbulda səfərdə olacaq. Putin səfər çərçivəsində həm də Tayyip Ərdoğanla da görüşəcək.

Qeyd edək ki, "Türk axını" boru kəməri Rusiya təbii qazının Türkiyə və Avropaya nəqli üçün nəzərdə tutur. Qaz nəqli 2020-ci ildə həyata keçiriləcək. Layihənin ümumi dəyəri 11,4 milyard avro həcmində qiymətləndirilir.

Putinin bu səfəri bir tədbir çərçivəsində nəzərdə tutulsa da, çoxsaylı müzakirələr doğurub. Xüsusilə, son vaxtlar gündəmə gələn Türkiyənin Rusiyadan almağa hazırlaşdığı "S-400"lərdən imtina edə biləcəyi barədə xəbərlər məsələni bir daha aktuallaşdırıb. Bundan əlavə, Pensilvaniyada yaşayan FETÖ lideri Fətullah Güleni ABŞ-ın Türkiyəyə ekstradisiya edəcəyi, hətta Ağ Ev sahibi Donald Trampın bununla əlaqədar xüsusi göstəriş verməsi barədə xəbərlər də müzakirələrə çevrilib. Ekspertlər Gülen ekstradisiyasının baş tutacağı təqdirdə Türkiyə-Amerika münasibətlərinin müsbətə doğru sürətlə dəyişəcəyini və bunun Rusiya-Türkiyə münasibətlərində izsiz ötürməyəcəyini qeyd edirlər.

Türkiyədə yaşayan azərbaycanlı politoloq Toğrul İsmayıl "Yeni Müsavat"a açıqlamasında öncəliklə "Türk

Bu gün Putin Türkiyəyə gedir - əsas hədəf

Toğrul İsmayıl: "Bu səviyyədə səfərlər istənilən halda "həm ziyarət, həm ticarət" olur"

axını" layihəsinin önəmindən danışdı: "Türkiyə və Rusiya prezidentləri arasındakı belə görüşlər o qədər intensivləşib ki, hətta Kremlin müttəfiqi olan Belarus rəhbəri ilə Putin arasındakı görüşlərdən daha çoxdur. Bütün bunlar Türkiyə və Rusiya münasibətlərinin nə qədər vacib və həssas olduğunu göstəricisidir. Bu dəfə Rusiya rəhbərinin İstanbul səfəri "Türk axını" layihəsinin başa çatması çər-

çivəsində reallaşacaq. Bunun tarixçəsi barədə o qədər çox fikir söyləmək istəmirəm. Çünki bu haqda çox yazmışam. İlk nitq söyləyənlərdən biri olmuşam. Hətta layihənin adının "Türk axını" olması bizim tərəfdən də gündəmə getirilib. Bu layihə əslində çox sadə və bəsit deyil. İlk olaraq, "Cənub axını" kimi bilinirdi. Ukrayna krizisindən sonra Avropanın Rusiya ilə münasibətlərinin ger-

ginləşməsi və Bolqarıstanın bu layihədən çıxması, dəstəklənməməsi Rusiyanın alternativ olaraq Türkiyəni görməsi ilə nəticələndi. Bundan sonra layihə "Türk axını" olaraq adlanmağa başladı. Projekt evvəlkindən daha fərqlidir. 4 xətt yerinə indiki vəziyyətdə sadəcə iki xətt var. Türkiyənin ehtiyacları və rus qazının Avropaya satışı nəzərdə tutulub. Bu çox önəmli bir hadisədir. Rusiya bu layihəyə geopolitik olaraq baxırsa, Türkiyə sadəcə, ekonomik mənfəət olaraq dəyərləndirməkdir. Bu proje Putin üçün çox vacibdir və bunun üçün də o Türkiyəyə gələrək bu hadisədə yer almaq istəyir. Sonunda bu da gerçəkləşməkdədir. Bunun yanında ölkə prezidentlərinin görüşü də çox vacibdir. Türkiyə-Rusiya münasibətləri sadəcə enerji sahəsində deyil, digər sahələrdə də davam edir. Suriya mövzusu da burada çox həssasdır. Onu da deyim

ki, noyabrın 17-də Rusiyanın Suriya üzrə səlahiyyətli şəxsləri Türkiyəyə gələrək, Suriyada "Ana Yasa" çalışmaları üçün ön çalışma aparıldı. Çox güman ki, "Türk axını" layihəsi ilə yanaşı prezidentlərin görüşündə bu məsələ də müzakirə ediləcək. Digər məsələlərin müzakirəsi də istisna deyil. Bu səviyyədə səfərlər istənilən halda "həm ziyarət, həm ticarət" olur. Bunu unutmaq lazımdır. Putin və Ərdoğanın görüşlərinin intensiv olması prosesləri sürətləndirmək və ən üstün səviyyədə məsələləri həll etməkdir".

Politoloq Türkiyənin "S-400"lərdən imtina edəcəyi barədə deyilənlərə də münasibət bildirdi: "Bu deyilənlər dedi-qodudan başqa bir şey deyil. Türkiyə artıq bunları alır, imtina etsə, bu sadəcə, Türkiyənin işinə yarayar. Belə fikirlər sadəcə pafosdur. Türkiyə-Rusiya arasında bununla bağlı saziş imza-

lanıb. Bunlar satın alınıb və 2019-cu ilin sonlarında təslim ediləcək. Yəni bunun başqa bir yolu yoxdur. Ödəmələr də artıq başlayıb. Türkiyə imtina etsə, sadəcə, özünə ziyan vuracaq. Məntiq onu deyir ki, Türkiyə buna heç vaxt getməz. Bu dedi-qoduları edənlər çox güman ki, Türkiyədəki hadisələrdən xəbərsiz insanlardır. Əslində imtina etmək də olar. Türkiyə imtina etsə, çox ciddi bir şeylər itirmir. Uzun zamandan bəri bu prosesləri izləyən biri kimi bu fikirləri deyirəm. Elə bir fəvqəladə hadisə baş verməlidir ki, Türkiyə və Rusiya imtinaya getməyə məcbur olsun. İndiki şərtlərdə Türkiyə nə üçün imtina etməlidir? Bunları biri mənə açıqlasın. Ən krizis dönməndə belə Amerika basqı edərək Türkiyə imtina etmədi".

T.İsmayıl Gülenin ekstradisiyası ilə bağlı son vaxtlardakı gelişmələri də dəyərləndirdi: "Açıqı, bu sürəci yaxından təqib etməmişəm. Gülenlə bağlı onsuz da proseslər davam edir. Türkiyədə hələ də həbslər gedir. Yəni proses hələ bitməyib. Amerika Güleni təslim etsə belə, proses bir müddət də davam edəcək. FETÖ çox ciddi, qapalı bir təşkilatdır. Bu baxımdan bir çox şeylərin doğru olduğunu bilirik".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

"Ordumuz hər zaman müharibəyə hazırdır"

Şair Ramaldanov: "Əməliyyatlar başlasa, qısa müddətdə düşmən darmadağın ediləcək"

Payız fəslinin gəlişi və havaların soyuqlaşması bir məsələni aktuallaşdırıb. Bəllidir ki, hərbi əməliyyatlar üçün adətən mülayim hava şəraiti əlverişli sayılır. Belə bir şəraitdə cəbhə xəttində baş verə biləcək hər hansı toqquşmaların riskli olub-olmadığı yönündə müxtəlif fikirlər səslənir. Bəs qarşıdakı aylarda müharibə ehtimalı nə dərəcədədir?

Qarabağ müharibəsi vətəranı, ehtiyatda olan polkovnik Şair Ramaldanov bildirdi ki, müharibə üçün qış və yay aylarından hansının uyğun olub-olmadığını müqayisə etmək üçün mütəxəssis olmaq lazım deyil: "İsti aylar texnikanın işlək olması, eləcə də, ərazi baxımından əlverişli sayıla bilər. Burada hava şəraiti, şübhəsiz ki, nəzərə alınmaya bilməz. Bir çox amillər nəzərdə tutulur. Döyüşə aid nəticələri əldə etmək üçün, əlbəttə ki, yay daha çox uyğundur. Amma unutmaq olmaz ki, silahlı qüvvələrimizdə döyüş hazırlığı yay və qış olmasından asılı olmayaraq dayanmır.

Daimi döyüş hazırlığımız olur. Şübhəsiz ki, qışa aid döyüş hazırlıklarında buna uyğun xüsusiyyətlər nəzərə alınır. Yay aylarında da buna uyğun hərəkət edilir. Döyüş əməliyyatlarına gəlincə bilirsiniz ki, birinci Qarabağ savaşında qış fəslinin olması baxmayaraq dağlıq yerlərdə əməliyyatlar aparılırdı. 1994-cü ilin əvvəllərində qış əməliyyatı aparıldı. O uğurlu əməliyyatlardan biri də 1994-cü ilin yanvar ayında Horadizdə oldu. 23 yaşayış məntəqəsi o zaman azad olunmuşdu. Digər istiqamətlərdə də həmin il əməliyyatlar aparılmışdı və uğur da qazanılmışdı. Sadəcə, qış fəslini

və təminat düzgün hesablanmadığından həmin uğurları davam etdirmək mümkün olmadı. 1994-cü ilin qış əməliyyatlarında Ağdərədə də əməliyyatlar aparıldı. O zaman həmin bölgə azad olundu. Lakin bir gün sonra həmin yerlər yenidən işğal olundu. Yeganə həmin qış əməliyyatında ciddi uğur Horadizdə qazandı ki, həmin ərazi indinin özündə də biz-

dədir. O vaxt qəsəbə daxil, Cocuq Mərcanlı da azad edilmişdi. Həmin istiqamətdə qış olmasına baxmayaraq, ordumuz haradansa 25 kilometrə qədər irəliləmişdi". Ehtiyatda olan polkovnik indiki vəziyyətdə ordumuzun imkanlarının daha yüksək olduğunu bildirdi: "Qış fəslini istənilən halda hücum edən tərəfə müəyyən çətinliklər yaradır. Amma unutmaq olmaz ki, mü-

qüvvələrimiz qarşıya qoyulan tapşırıqları yerinə yetirməli olsa, əminliklə deyirəm ki, həm şəxsi, həm də komandir heyəti buna tam hazırdır. Təlimlərdə hesablamalar aparılır. Hərbiçilərimiz ali baş komandanın əmrini hər zaman yerinə yetirməyə hazırdırlar. Bu istiqamətdə lazım olan tədbirlər də görülür. Ordumuz hər cür silah-sursat, hərbi texnika, ərzaqla təmin olunur. Düşünürəm ki, əməliyyatlar başlasa, ordumuz öz imkanları ilə düşməni qısa müddətdə darmadağın edəcək. Bu yerdə cənab prezidentin sitatını nümunə gətirirəm. O demişdi ki, əgər Ermənistan və Azərbaycanı təkbətək qoysalar, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri qısa zamanda işğalçı qüvvələri darmadağın edib ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə hazırdır. Cənab müdafiə nazirimiz də belə fikirləri dəfələrlə dilə gətirib. Ordumuz gecə-gündüz döyüş hazırlığını sürətləndirirlər. İstər qış, istərsə də, yay olsun, ordumuz hər zaman müharibəyə hazırdır".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Məşğulluq Mərkəzinin qoyunlu oyunları - film kimi fırlıdaq

Vətəndaş Ariz Dəmirov: "Mənə məşğulluq adı ilə kor, dişləri olmayan 21 qoca qoyun veriblər"

Goranboyun Ərizalı kənd sakini Ariz Qnyaz oğlu Dəmirov ona Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Məşğulluq Mərkəzi tərəfindən verilən qoyunların qoca olmasından şikayətdir. "Yeni Müsavat"ın redaksiyasına gəlib, üzleşdiyi problemlə bağlı danışan Ariz Dəmirov deyir ki, 2015-ci ildə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyində işsiz kimi qeydiyyatla götürülüb.

"3-cü qrup əliləm, bacım Fəridə 2-ci qrup əlildir. Anam Firuduz şəhid bacısıdır. 3 il gedib-gəldim, iş verəndir. Məşğulluq Mərkəzinin müdiri Nicat Məmmədov deyirdi ki, iş yoxdur. Vəziyyətimiz olduqca ağırdır. Məni özünüməşğulluq proqramına yazdı. 1 ay Goranboyda Qocalar evində qoyun saxlamaqla bağlı təlim keçdilər, axırda da mənə qoca, əldən düşmüş qoyunlar verildilər, dövlətə də guya 4 min manatlıq qoyun verilməsi haqda hesabat yazdılar" - deyərək şikayətçi bildirdi.

Onun sözlərinə görə təlimdə onlara yarı balalı qoyun verildiyi, həmin balaları böyüdülməsinə satmaqla siğortaya pul ödəyəcəkləri bildirilib, heyvan saxlamağın qaydaları haqda dərs keçilib: "2018-ci ilin oktyabrın 28-də gecə 10-un yarısında qarı döyüldü, çıxdım ki, bir maşındır, özünüməşğulluqdan da Aydın adlı nümayəndə gəlmişdi. Mənə 21 qoyun verildiyini dedilər. Maşından 20 arıq, əldən düşmüş qoyun en-

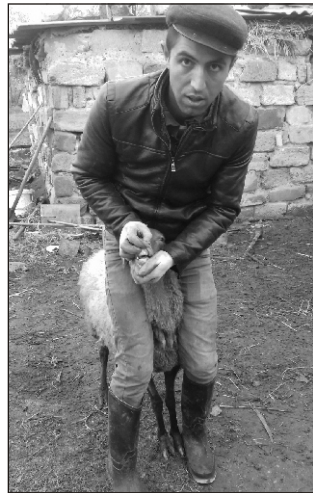
dirdilər, 1 də erkək qoç adı ilə çəlimsiz bir quzu qoyub getdilər. Səhər oldu, heyvanlara bir də baxdım. Gördüm ki, qoyunlar qocadı, ağızlarında dişləri belə yoxdur. Elələri var ki, gözləri görmür. Boyunlarına ip bağlayıb gəzdirməkdən bezmişəm. Qonum-qonşu qoç adı ilə verdikləri çəlimsiz quzunun südyanığı olduğunu deyirlər. Qoyunların eləsi var, qocalıqdan tükəli tökülüb. Aralarında ayağı şikest olanı da vardı, mənə verəndən 2 gün sonra səhər baxdım ki, tövlədə ölüb. Qabalarına ot qoyuram, üzümə baxıb mələyir, yemirlər. Ağızlarında dişləri yoxdur axı ot yeyə bilsinlər".

Ariz Dəmirov dişsiz qoyunların artmayacağını, bu səbəbdən də özünüməşğulluq proqramından onun dolanışığını təmin etməsinin də sual altına düşəcəyini deyir: "21 qoyunun cəminin ağızında 21 diş yoxdur. Mənə qoyunlar təhvil ve-

rəndən sonra Nicat Məmmədova zəng elədim. Dedim ki, mənə nirdə, qoca qoyunlar verilib, gözləri görmür, ot yemirlər. Cavab verdi ki, qoyunları sənə nazirlik verib, mənə narahat eləmə. Məcbur olub nazirliyə getdim. Orada Elnur adlı əməkdaş başıma gətirilən qoyunları danışdım. O da dedi ki, ağılın olaydı, qoyunları alanda sənədlərə qol çəkməyəydin. Dərdimi kimə deyim, bilmirəm".

Şikayətçi sənədlərdə 21 qoyunun 4 min manat olması haqda qeyd olmasına rəğmən faktiki qiymətlərinin qat-qat ucuz olduğunu deyir: "Halbuki bazara həmin 21 qoyunu apararaq, maksimum 400-500 manat zərfa verən olar.

Yeriyyə bilmirəm, ağızlarında diş yoxdur, gözləri görmür. Qoyunu qucağıma alıb axura, su qabına yaxın aparıb yerə qoyuram. Qoyunlar o qədər qocalıb əldən düşüblər ki, 2

qoyunu qucağıma alıb yem qabına, su qabına yaxın aparıb bilərəm. Qoca qoyunlardır, gəzməyə halları yoxdur. Qonum-qonşunun qoyunları mənə verilən qoyunların yanında dana kimi görünür. Qonşu 2 qoçu aparıb bazarda satsa, mənə verilən 21 qoyunda başıma gətirilən qoyunları, guya mənə yerli cins qoyun verilib. Yerli cins elə qoyun yoxdur. Yerli cinsdən olan qoyunlar hündür, əl-canlıdırlar. Mənə verilən qoyunlar isə canlı skletlərdir".

Şikayətçi nazirdən kömək istəyir: "Nazirdən xahiş edirəm ki, bu işə əncam çəksin, mənə yerli cinsdən olan qoyunlar versinlər". Dünən bazar günü olduğundan ƏƏSMN-dən mövzu əla bilmədik. Nazirlikdən mövzu ilə bağlı danışmaq istəyənlərsə, dinləməyə və çap etməyə hazırıq.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Parlamentdəki büdcə və pensiya yaşı müzakirələrinə sabiq nazirdən reaksiya

Fikrət Yusifov: "1-2 ilə reallıqlar daha qabarıq şəkildə ortaya çıxacaq"

Ötən həftə Milli Məclisdə büdcə müzakirələri başa çatdı. Spiker Oqtay Əsədov parlamentin noyabrın 23-dək büdcə sənədi ilə bağlı hökumətə vaxt verdiyini bildirdi.

Parlamentdə günlərlə davam edən büdcə müzakirələri, habelə bu kontekstdə bir sıra məsələlər rezonans doğurub. Xüsusilə, Azərbaycanda pensiyalarla bağlı yaş hədləri ilə əlaqədar deputat Vahid Əhmədovun dedikləri daha çox diqqət çəkib. O, yaş həddinin yüksək olduğunu bildirib: "Azərbaycanda qadınlar və kişilərin pensiya yaş həddini eyniləşdirdik. Bu, dövlət büdcəsinə əlavə vəsait gətirdimi? Son 10 ildə yaşa görə pensiyaya çıxmanı iki dəfə dəyişmişik. Ölkədə pensiya islahatlarının müsbət nəticəsini görmürəm". Deputat qeyd edib ki, pensiya sistemi haqqında qanuna yenidən baxmağa böyük ehtiyac var: "Təklif edirəm ki, pensiya yaş məsələsinə çox ciddi baxılsın. Ölkələr var ki, orada bir işləyəne bir pensiyaçı, Azərbaycanda isə bir pensiyaçıya 3 nəfər işləyəni düşür. Nəyə görə biz yaş həddini 65-ə qaldırmışıq? Bu məsələ qadınlar üçün işə heç başa düşülən deyil".

Əmək və əhalinin sosial mü-

dafəsi naziri Sahil Babayev isə əlilliyin təyinatı sahəsindəki problemlərdən ötürək pensiya yaşının azaldılması təklifinə münasibət bildirib: "İndi bütün ölkələrdə pensiya yaşı artırılır. Yeni pensiya yaşını azaldan yoxdur. Artıq Avropa ölkələrində pensiya yaşı 67-69-a qaldırılıb".

Nazir bildirib ki, normalda pensiya müddəti 12 il olmalıdır: "Bu gün Azərbaycanda qadınların həyat dövrü 78 yaşdır. 78 yaş olduquna görə 65 yaşda pensiyaya çıxdıqda 13 il pensiya ala bilərlər. Ona görə də bu normaldır. Bunu azaltmağa və ya artırmağa ehtiyac yoxdur".

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov Azərbaycan büdcəsinin bu il əvvəlki illərdən fərqləndiyini qeyd etdi: "Həm gəlirləri, həm xərcləri baxımından bu il büdcəmiz əvvəlki illərdən fərqlidir. Bəzi sahələr üzrə xərclərin artımı nəzərdə tutulub. Gələn pilot layihələrlə tibbi siğortanın tətbiqi ilə bağlı səhiyyədə 40%-dən çox xərclərin artırılması, 14%-ə qədər

təhsil xərclərinin qaldırılması, eyni zamanda, müdafiə xərclərinin artımı nəzərdə tutulub. Büdcənin parlament komitələrində müzakirəsi getdi. Sonra da Milli Məclisdə müzakirələr getdi və deputatlar öz mövqelərini ortaya qoydular, təkliflərini irəli sürdülər. İstirahət günlərində də artıq hökumətin aidiyyəti qurumları iş başındadır. Düşünürəm ki, işlər vaxtında başa çatacaq. Hazırda deqiqləşmələr aparılır. Milli Məclisə təqdimatdan sonra görəcəyik ki, hansı təkliflər nəzərə alınır. Düşünürəm ki,

2015-ci ildən başlayan islahatlar üçün gələn il əsas dönmə olacaq".

Sabiq nazir pensiya məsələsi ilə bağlı gedən müzakirələrə də toxundu: "Pensiya məsələsi ilə bağlı deyilənlər doğrudur. Sadəcə yanaşmada yazılmış və yazılmamış bəlli standartlar var. Yeni insan pensiyaya çıxandan sonra onun orta yaşam müddəti var. O müddət götürülür. Bu zaman ölkə daxilində kişilər və qadınlar orta yaşam müddətinin statistikasını əsas götürülür. Əgər statistika qadınlar üçün 78 yaş verirsə, burada nazirliyin bununla əsaslandırılması etməsi son dərəcədə doğrudur. Boşuna fikirlər söylənilir. Statistika əsas götürülmədən belə qərar verilmir. Hesab edirəm ki, pensiyalarla bağlı yaş hədlərinin dəyişdirilməsini düşünmək lazım deyil. Çünki təzə dəyişdirilib. Müsahidələr aparandan sonra 1-2 ilə reallıqlar daha qabarıq şəkildə ortaya çıxacaq. Ehtiyac yaranarsa, əlbəttə hökumət yaş hədlərinin dəyişdirilməsi ilə bağlı istənilən vaxt addım ata bilər. Əhalinin orta yaş səviyyəsi burada əsasdır. Pensiyalarla bağlı qəbul edilən son yaş həddi kifayət qədər əsaslandırılıb və sonra qəbul edililib. Bu qərar havadan qəbul olunmayıb. Ona görə bir müddət baxmaq lazımdır ki, proseslər necə gedəcək. Əgər dəyişikliklər zəruri etsə ki, kişilər və qadınlar üçün yaş hədlərinə yenidən baxılsın, bu hökumətin əlindədir, istədiyi vaxt yenidən baxa bilər. Amma indiki şəraitdə pensiyadakı yaş həddini statistika ilə normal qəbul etmək olar".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Hamı "kitayski" iş görürsə...

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

Bələ situasiyalar olanda müdrik xalqımız adətli üzrə oğruya haqq qazandırmaq məntiqini seçir. Birinci deyir ki, bəs oğrudan oğruya halaldır. Görəndə ki, cümlə bir az gurultulu çıxdı, qayıdır, bacarana can qurban. Ardınca isə onsuz da bu ölkədə hamının hamını "atması", insanların yeni günə "kimi atım, qabağa düşüm" düşüncəsi ilə başladığını müdafiə edir. Qərribə bir təqsirsizlik prizumsiyası icad edib yurdumun insanı.

Ustaya maşın aparırsan, 10 manatlıq işi göz görə-görə 40 manata görür. Səbəb soruşanda min dərədən su gətirir. Təmirxananın icarə haqqından tutmuş, materialların gömrük haqqının artırılmasına qədər. Dedi ki, qiymətdən bir az aşağı ödəyirsən, budur, bir ay olmağıs yenidən qapısından. Nə sirdir deyir baş sındırmağa deyir əslində. Eyni şeyi həkim də edir, müəllim də, qeyrisi də. Ümumiləşdirmərəm. Baxın, həkimə gedirsiz, birçə dərmanla keçə biləcək probleminizi o analiz sənin, bu UZI mənim, o tomoqrafiya sənin, bu aparat mənim... deyər-deyər həll etmir. Əsəbiniz gedir, pulunuz tükənir, vaxtınız havada uçuşur. Ötən həftə biri ilə bu haqda danışdım. Açıq-aşkar, qızıl-qırmızı deyir ki, bəs mənim balaların evdə obov yesin? Nə etməliyəm? Hökumət maaş verdi, mən götürmədim?

Guya müəllimi ondan fərqlidir? Dəfələrlə başıma gəlib, necə deyərler, canımda-qanımda, əsəbimin bütün nöqtələrində yaşamışam. Uşağa dərs keçmir, əvəzində həftə səkkiz, mən doqquz valideyni çağırıb danlama şousu göstərir. "Bu uşağa heyfiniz gəlmir, ay xanım?" sayaq duyğu sömürüsü də üstəgəl bonus olur. Məlum olur ki, uşağıma "heyfimin gəlsin" deyər sinifdə laqırtı vurub dərs keçməyən müəlliminin yanına hazırlığa göndərməliyəm uşağı. Bunun təbi ancaq hazırlıqda gəlmiş. Təcrübesiz vaxtımda bir dəfə yanılmışam. Mənə analıq dərsi keçən müəlliminin yanına uşağı hazırlığa göndərmişəm. Həmin gündən də tərifin biri beş qəpikdən... "Ay valideyn, uşağın nəfəsi açılıb e elə bil. Bülbül kimi ötür sual verəndə"...

Anlamırsan ki, dövlətdən hər ay alınan bu qədər məvacib nə üçündür? Səhər məktəbə gəlib boy göstərmək üçün? Ən anormal isə nədir, bilirsizmi? Anası ölmüş valideyn uşağı təhsil alsın, ali məktəb qapısını açsın deyə, əmək-əmək pul töküb onu individual məşğələlərə, kurslara yollayır. Uşaq təhsil aldığı yerə daha çox vaxt ayırırsın deyər təksil ala bilmədiyi yerdən (oxu:məktəbdən) uzaq düşmək zorunda qalır. Bu zaman da yeni tələb başlanır: dərsə gəlməmək üçün direktordan icazə almalı, zavuçun qəbuluna düşməli...? Yəni, təhsil verməyən tərəf sən borclu, mahcub, boy-nubükük duruma salır. Sən onun yanında xəcalətli olursan. Halbuki tərsinə olmalıdır.

Bu günlərdə jurnalist həmkarımız Elməddin Muradlı maraqlı bir fakt paylaşmış sosial şəbəkədə. Dostumuz yazıb ki, "Xəz-dəri mağazasında 200 manatlıq şuba 20 minə satılmışdır. Vergi gedib iri xəz-dəri mağazalarından birində yoxlama aparıb. Məlum olub ki, qadın şubalarının qiyməti kəllə-çarxdadı, 3 mindən başlayıb 20 mində qurtarır. Sənədlər tələb olunub, mağaza sahibi deyib, sənədsiz gətirmişik, yəni, kargo ilə adı yük kimi gətirilib. Aılış qiyməti ilə maraqlandıqda mağaza sahibi deyib ki, 200-300 manata alıram. Bəs, niyə 3 min-20 min qiymət qoymusan? Başlayıb zibilin üstünü açmağa ki, bəs, bu mallar original deyil, etiketi Bakıda yapışdırıb xarici firmaların adıyla satırıq, mallar hamısı Çindən gətirilir. Nəyə, indi mağaza sahibini dirəyiblər divara ki, saxta mal satmışsan, adlarından istifadə etdiyini firmalar bilse sən mələdəcək. Şərəfsiz gedər qalıb iki daşın arasında, desə, originaldır, satdığı qiymətə hesablayıb vergi alacaq, o da buna sərf eləmir. Desə, kitayski maldır, saxta etiketlər vurub satıram, onda da saxta mallar satmağa görə cərimələ-nəcə, hələ adından istifadə etdiyini firmalar da mələdəcək yetimi. Üstəlik, xəbər yayılsa ki, söhbət hansı məşhur xəz-dəri mağazasından gedir, onda gerek o gədə başını götürüb ölkədən qaçsın".

Lətifə kimi hadisədi, amma neyləyəsən ki, baş verib. Əminəm, bir azdan onun müdafiəçiləri də üzə çıxacaq. Biri gömrük rüsumu çox idi deyib, haqq qazandıracaq, biri "arenada haqqı"ni əsas gətirəcək. Axırda da məlum olacaq ki, günaah müştəriyədi. Nə vacibdi onun şuba geyinməsi? Diger tərəfdən, müəllimi, həkimi, ustasıE "kitayski" olan ölkədə kimi şuba satana "niyə kitayski şuba satırsan" deməyə haqqı var ki? O da qayıdır deyər ki, sən niyə kitayski dərs keçirsən, adam müalicə edirsənE.və s.və i.

Məşhur məsələde deyilən kimi, bu məmləkətdə hər şey olmaq mümkündür. Birçə rəzil olmaqdan başqa...

Arif Əsgərovun digər baldızı oğlunun məhkəməsi davam edir. O da digər qardaşı kimi dələduzluqda ittiham edilib. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində külli miqdarda dələduzluqda təqsirləndirilən Rahib Hüseynovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası davam etdirilib.

Hakim Mirzə Xankişiyevin sədrliyi ilə keçirilən prosesdə Rahib Hüseynovun digər vəkili də müdafiə çıxışı edib. R.Hüseynova son söz demək üçün məhkəmədən vaxt istəyib. Bu səbəbdən də məhkəmə noyabrın 20-nə təxirə salınıb.

R.Hüseynovun vəkili müdafiə çıxışında ittihamın əsasız və qanunsuz olduğunu deyib. Bildirib ki, zərərçəkmişlərdən alınan pullar Elnar Əsgərova verilib.

Müdafiəçi R.Hüseynov barəsində bəraət hökmü çıxarılmasını istəyib.

Zərərçəkmiş tərəfin nümayəndəsi isə R.Hüseynova ən ağır cəza verilməsini istəyib. Vəkil bildirib ki, bu günə qədər Rahib Hüseynov dəymiş zərəri ödəməyib və məhkəmə prosesini süni şəkildə uzadıb.

Xatırladaq ki, dövlət ittihamçısı Rahib Hüseynov barəsində polis nəzarətinə verilmə qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsini, 10 il azadlıqdan məhrum edilərək məhkəmə zalından həbs edilməsini istəyib.

Bildirək ki, Rahib Hüseynov məhkəməyə gündəlik xərcləri və görülən işlərlə bağlı ayrılan məbləğləri qeyd etdiyi

Arif Əsgərovun baldızı oğlu son sözdən sonra həbs edilə bilər

Milyonluq dələduzluq işində keçmiş

"dəmiryolçu"nun oğlunun da adı keçir...

kitabları təqdim edib.

Rahib Hüseynov 2013-cü ildə həbs edilmədən öncəyə qədər həmin kitablarda görülən işlərlə, alınan məbləğlərlə bağlı qeydlər yazıb. Hüseynov həmin 5 kitabda ayrı-ayrı şəxslərdən aldığı, iş üçün ayrılan milyonları qeyd edib. Həmin kitablarda

xeyli sayda vəzifəli şəxslərin adının keçdiyi məlum olub. O kitablarda qeyd edilən məbləğlər 20-25 milyondur. Alınan pullarla Arif Əsgərovun oğlu dəmiryolu üçün xaricdən avadanlıqlar alaraq dövlətə bəha qiymətə satıb. Qazancdan isə pul aldığı şəxslərə də faiz verib.

Məlum olub ki, kitablarda adı keçən həmin şəxslər Arif Əsgərovun oğlu Elnar Əsgərova verdikləri pullar qarşılığında xeyli qazanc əldə ediblər. Pulların alınması və aylıq faizlərin verilməsinə, "qara mühasibatlıq" işinə də R.Hüseynov nəzarət edib.

Məhkəməyə əlavə şahid kimi çağırılan şəxslər adı kitablarda çəkilənlərdir.

R.Hüseynov 4 milyon 300 min manatlıq dələduzluqda ittiham edilir. Bundan başqa, R.Hüseynov vətəndaş Namiq Mehdiyevə də qarşı dələduzluq edib. Elan olunmuş ittiham üzrə R.Hüseynov özünü təqsirli bilmədiyini deyib.

Təqsirləndirilən R.Hüseynov deyir ki, ona qarşı irəli sürülən bütün ittihamlar əsassızdır. Çünki qeyd edilən bütün işləri Elnar Əsgərov edib. Ayrı-ayrı şəxslərdən külli miqdarda pullar alınması, onlara faiz-

lər verilməsi, xaricdən gətirilən malların dövlətə bəha qiymətə satılması və digər işlər Elnar Əsgərovun nəzarətində olub. R.Hüseynov isə Elnarın "qara mühasibatlıq"ına nəzarət edib. Pullar bir neçə dəfə R.Hüseynov vasitəsi ilə alınıb. Maraqlıdır ki, Elnar şəxsən özünün aldığı pulları geri qaytarıb, amma Rahib Hüseynov vasitəsi ilə ona çatdırılan pulları ödəməkdən imtina edir. Bildirir ki, həmin pullar Rahib Hüseynov tərəfindən ələ keçirilib.

Qeyd edək ki, R.Hüseynov bir neçə nəfərdən iş görmək adı ilə külli miqdarda pul almaqda ittiham edilir. O, Cinayət Məcələsinin 178.3.2-ci (dələduzluq, külli miqdarda törəldildikdə) maddəsi ilə ittiham olunur. Onun barəsində polisin nəzarətinə verilmə qətimkan tədbiri seçilib.

R.Hüseynovun digər qar-

daşı Emil Hüseynov da dələduzluqda ittiham edilib və onun barəsində Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə 9 il azadlıqdan məhrum edilmə cəzası çıxarılıb və məhkəmə zalında həbs edilib.

Bildirək ki, Hüseynov qardaşları Arif Əsgərovun baldızı oğullarıdır. Arif Əsgərov 2004-2015-ci illərdə "Azərbaycan Dəmir Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin (QSC) sədri vəzifəsində çalışıb. A.Əsgərov 2015-ci ildə prezidentin fərmanı ilə tutduğu vəzifədən azad edildi. Başqa bir fərmanla o, nəqliyyat nazirinin müavini təyin edilib. Ziya Məmmədov postunu itirən zaman o da vəzifəsiz qalıb.

Bu işdə A.Əsgərovun oğlunun da adı keçir. O, bir müddət ölkəni tərk etmişdi. Lakin sonradan Bakıya qayıdaraq məhkəmə prosesində şahid kimi ifadə vermişdi. O, bu işlərdə Hüseynov qardaşlarını ittiham edərək özünü məsuliyyətdən kənarə qoymağa çalışmışdır.

□ **İlkin MURADOV,**
Musavat.com

Bazarlarda satılan "zəhər" - turşular..

Ekspert: "Turşuları Azərbaycanın qida rasionundan çıxarmaq lazımdır"

Eyyub Hüseynov

Qış aylarında insanlar öz qida rasionlarına müxtəlif növ turşuları (şorabaları) da salırlar. Turşular nə qədər ləzzətli olsa da, sağlamlığa zərərli də az deyil. Eləcə də hər il turşulardan zəhərlənmə hallarına rast gəlinir.

Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Gigiyena və Epidemiologiya Mərkəzinin açıqlamasına görə, 2017-ci ildə 362 qida zəhərlənməsi halı baş verib, 565 nəfər zərər çəkib. Qida zəhərlənmələrindən 21-i botulizm hadisəsi olub, zərərçəkənlərin sayı 41 nəfər təşkil edib. Məlumdur ki, botulizm hadisələrinin əksəriyyətinə məhz turşular (şoraba) səbəb olur. Məlumat üçün qeyd edək ki, botulizm - müxtəlif tipli bakteriyalar və onların güclü ek-

zotoksinləri ilə törədilən ağır qida toksikoinfeksiyasıdır (zəhərlənməsidir).

Botulotoksin bütün orqanizmə təsir göstərir, ağırlıq dərəcəsinə görə yüngül, orta-ağır və ağır formaları ayırılır. İlk əlamətləri mədə-bağırsaq pozğunluqları, qusma, ishal, qarında ağrıdır. Xəstədə görmə qabiliyyəti pozulur.

Bu gün Azərbaycanda həm açıq, həm də qapalı şəkildə sayda turşular satılır. Ekspertlər bil-

dirirlər ki, bazarlarda açıq formada satılan turşular daha təhlükəlidir. Çünki onlarda müxtəlif kimyəvi reaksiyalar baş verə bilər. Məlumat üçün qeyd edək ki, turşu tutmaq ideyası ilk dəfə soyuq ölkələrdə gündəmə gəlib. Bu da onunla bağlı olub ki, həmin bölgələrdə qış fəslində təbii meyvələr əldə etmək o dövrdə qeyri-mümkün olduğundan, insanlar turşu tutmaqla bu boşluğu doldurmaq qərarına gəliblər. Bu təklif özünü doğruldub və həmin ölkələrdə yaşayanlar qablaşdırılmış meyvə-tərəvəzlərlə öz isteklərini reallaşdırmağa biliblər. Zaman

keçdikcə turşu bağlama ənənəsi digər ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanda da geniş yayılıb və bu gün də davam edir.

"Yeni Məsəviyə" a danışan ekspert Eyyub Hüseynov söyləyib ki, ümumiyyətlə, turşulardan birmənalı şəkildə imtina etmək lazımdır. "Bazara gedən zaman götürük ki, plastik qablar götürüb, elə oradaca kələmdən turşu düzəldirlər. Hələ üzünə kimyəvi aktiv sirkə də tökürlər. Azərbaycanın qida rasionundan bunu birdəfəlik çıxarmaq lazımdır. Hər kəs bilir ki, badımcan, xiyar və digər turşular insanı cəzb edir, iştahı açır. İnsanı nə özünə çəkir, əksər hallarda o, zərərli olur. Turşular da o cümlədən zərərli. Əgər zəhərlənmələrin statistikasını araşdırsaq görərik ki, bunların əksəriyyətinə səbəb turşulardır. Ona görə də ev şəraitində hazırlanan turşulardan birdəfəlik imtina etmək lazımdır.

Evlərdə hazırlanan turşulardan zəhərlənmə ona görə baş verir ki, insanlar normalara əməl etmirlər. Turşulardan zəhərlənmə qədimi zamanlarda da baş verib. Lakin o zaman tibb elmi bu qədər inkişaf etmədiyi üçün qəfil dünyadan köçmənin turşudan zəhərlənmə olduğunu bilmirdilər. Sənaye üsulu ilə hazırlanan turşulardan isə təsadüfi hallarda istifadə etmək lazımdır. Ancaq bundan da imtina edilərsə, faydası var. Bir il istifadə olunmasa, ailələr onu unudacaq. Kənd təsərrüfatı məhsulları torpaqla təmasda olur. Bəzən torpaqda olan çox ciddi bakteriyalar turşular vasitəsilə insan orqanizminə keçir. Çünki yaxşı sterilizə edilmir. Bizim məişətdə istifadə edilən turşular tədrici və qəfil zəhərlənmənin amillərindən biridir. Mağazalarda bununla bağlı xüsusi reydlər keçirilməmişdir. Ancaq bilirik ki, sənaye üsulu ilə istehsal edilən turşular mağazalarda da

satılır. Ən pis vəziyyət isə açıq bazarlardadır. Orada satılan turşulardan insan zəhərlənərsə, kim günahkar olacaq kimi məsələlər açıq qalıb. Ona görə də bazarlardan turşu almaq lazım deyil. Bu, çox təhlükəlidir. Söhbət təkcə zəhərlənmədən getmir. Turşunun insan orqanizminə zərərli çoxdur".

Toksikoloqların açıqlamasına görə əgər pomidor turşusunun balonunda birçün pomidor çürük olsa, bu, ölüm deməkdir. Həmçinin turşu hazırlanarkən təkcə məhsulun özü deyil, onun

bağlanacağı qab da bir neçə dəfə təmiz-təmiz yuyulmalı, sterilizə edilməlidir. Əgər turşu qabının qapaqları paslanmış, şişmiş vəziyyətdədirsə, ondan istifadə etməmək çox təhlükəlidir. Bundan əlavə turşu bankasının yarısına qədər istifadə edib, sonra bir müddət saxlamaq və təkrar həmin turşu ilə qidalanmaq da zəhərlənməyə səbəb olan haldır. Bu kimi zəhərlənmələr insan orqanizmindən asılı olaraq, ölümlə də nəticələnə bilər".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Məsəviyə"

Bakının məşhur avtoşu öldürüldü

Bakı şəhərinin Şüvəlan qəsəbəsində 2 nəfər güllələnib. Publika.az xəbər verir ki, srağagün günorta saatlarında Şərifov Vüqar Bəxtiyar oğlu qəsəbə sakini Babayev Cabir Yaşar oğlunu güllələyərək öldürüb. O, polisə gələrək könüllü şəkildə təslim olub.

Bildirilir ki, qətlə yetirilən Cabir Babayev Bakının məşhur avtoşlarından olub və "Cabir-012" adı ilə tanınıb. Onun ölümü isə təsadüf nəticəsində baş verib. Belə ki, Cabirin dostu Vüqarın qardaşının üzünə "qram" atıb. O da həmin şəxsi güllələmək istəyib və bu zaman güllə Cabirə tuş gəlib.

Eyni gündə Şüvəlan qəsəbəsinin başqa hissəsində də güllələnmə hadisəsi olub. Qəsəbədəki Maşınqayırma pansionatının yaxınlığında 1986-cı il təvəllüdü Əliyev Qorxmaz Adil oğlu qohumu, 1979-cu il təvəllüdü Quliyev Sərvər Məmməd oğlunu güllələyib. Ağır xəsarət alan S.Quliyev xəstəxanaya çatdırılıb. Bildirilir ki, Qorxmaz Əliyev maşınından qəfil silah götürərək atəş açıb. Hadisənin səbəbi hələlik məlum deyil.

MÜSAVAT

Son səhifə

N 246 (7135) 19 noyabr 2018

Uşaq 5 yaşına qədər yalan danışır...

Kanadalı alimlər müəyyənləşdiriblər ki, çox vaxt uşaqları yalan söyləməyə vadar edən səbəblərdən ən əsas ailədaxili münasibətlərdir. Uşaqlar valideynlərdən çəkindikləri üçün yalan danışirlar. Bəzən də sərbəst olmaq üçün yalanı istifadə edirlər.

3-4 yaşındakı uşaqların tez-tez söylədikləri yalanlar, əslində yalan sayılmır. Bu yalanlar oyun məqsədi ilə söylənilir. 5 yaşına çatmayan uşağın yalan danışması valideynlərini narahat etməməlidir. Doğru danışmağa meyil uşağda tədricən inkişaf edir. Bundan başqa, valideynlərə də məsləhət görülür ki, uşağı yalan danışdığını bildiyi halda həyəcanlanmasın. Uşaq 5 yaşına çatanda yenə də yalan söyləyirsə, ananın uşağa "sən mənə həqiqəti söyləyəne qədər, səni gözləyəcəyəm" deməsi lazımdır. Sert cəzalarsa uşaqları daha çox yalan danışmağa sövq edir. Uşaq özünə aid olmayan hadisələrə özünün xəyal gücünü də qataraq yalandan hekayələr uydurur. Onlarda yalan danışmağın qarşısını almaq üçün öncə yalanın növünü müəyyən etmək lazımdır. Yalan danışmağa vadar edən səbəblər məlum olandan sonra təhlil edilə bilər.

31 yaş qadın cazibədarlığının zirvəsi imiş

Britaniya alimləri hesab edirlər ki, qadın 31 yaşında cazibədarlığının zirvəsinə çatır. Bu yaşda qadın həm təbii gözəlliyə, həm özünə inam hissəsinə, həm üslub duyğusuna malik olur. Bu isə artıq yetkin qadınları yeniyetmə qızlardan fərqləndirir.

2 mindən çox kişi və qadının iştirak etdiyi sorğuda respondentlərin təxminən 70 faizi özünə inam hissini qadın cazibədar edən əsas amil adlandırdılar. Rəyi soruşulanların 67 faizi xarici görünüşə, 47 faizi üslub duyğusuna üstünlük verib.

Sorğuda iştirak edən qadınların təxminən üçdə ikisi belə bir fikirlə razıdır ki, illər ötdükcə qadın daha da gözəlləşir. Onların yarısından çoxu bildirib ki, yeni-

yetməlik komplekslərindən tədricən canını qurtarandan sonra özünü gözəl sayır. Respon-

dentlərin 55 faizi düzgün makiyaj üslubu seçəndən sonra cazibədar olduğunu söyləyiblər.

Az yatmaq insana çox kalori olaraq geri qaydır

Yuxusuz qalmaq, sadəcə, ertəsi gün yorğunluğa səbəb olmur. O, eyni zamanda, insanın daha çox yeməsinə və uzun müddət davam edərsə, piylənməyə də gətirib çıxarır.

ABŞ-dakı klinikalardan birində aparılan araşdırma az yatanların gün ərzində daha çox kalori aldığını ortaya çıxarıb. Araşdırmaya qoşulanların yarısı normal müddətdə yatdıqları halda, digər yarısı bu müddətin üçdə ikisi qədər yatırdılar. Yuxunun leptin və qrelin hormonları üzərində təsirinin olub-olmadığı araşdırılıb. Araşdırma müddətində digərlərindən 1 saat 20 dəqiqə az yatan adamlar orta hesabla 549 kalori daha çox alıblar.

Tədqiqatı aparan mütəxəssislər piylənmə və yuxu ilə bağlı əlaqənin diqqətçəkən məqamları olduğunu bildirirlər. Doktor Andryu Kalvinin sözlərinə görə, insanlar özləri də bunu az yatdıqları günlərdə müşahidə edə bilərlər.

4 aydır ölmüş anasının külü itkin düşüb

Amerikalı Donald Mink ABŞ poçtunun işinə görə şikayətlənib. Buna səbəb poçt işçilərinin onun ölmüş anasının külündən ibarət qutunu 4 ay boyunca lazımı ünvana çatdırmaması olub. Kişi dəfn bürosuna pul ödəyib ki, anası Meri Mink qalıqlarını Qrand Forksdan Seymur şəhərinə aparsınlar. Mink bir neçə ay boyunca krematoriyadan anasının külünün harada olmasını aydınlaşdırmağa çalışıb. Uzun müddət keçəndən sonra ona bildiriblər ki, həmin qutu itib. Jurnalistlərin köməyi ilə amerikalı baş poçt idarəsinin meneceri ilə əlaqə saxlayıb və sonuncu ona söz verib ki, itmiş qutunu tapacaqlar. O, poçt idarəsinin bütün şöbələrini bu axtarışa cəlb edəcəyinə söz verib.

Mart ayında britaniyalı Holli Uillobi teleşouda etiraf etmişdi ki, bir yaşlı oğlunun ölümündən sonra onun külünü balaca ayı oyuncağının içində, boy-nundan asaraq yaşayıb.

QOÇ - Müntəzəm surətdə təmasda olduğunuz adamların obyektiv rəyləri ilə hesablaşmağa çalışın. Məsləhət almaq ayıb iş deyil. Axşam saatları qazanmaq üçün çox səmərəlidir.

Qoroskop
(19 noyabr) **Səbuhi Rəhimli**

BUGA - Əsas diqqətinizi fəaliyyət istiqamətinə yönəldin. Qarşılıqlı münasibətlərdə, alış-veriş məsələlərində isə hansısa müvəffəqiyyət gözlənilmir. Bu gün doğmalarınıza da baş çəkin.

ƏKİZLƏR - Əvvəlki günlərdən fərqli olaraq bu ərfədə rahatlıq əldə edəcəksiniz. Hər hansı konflikt gözlənilmir. Sağlamlıqla bağlı narahatçılığınız da kifayət qədər səngiyəcək.

XƏRÇƏNG - Maraqlı görüşlər yolunuzu gözləyir. Güman ki, sizi böhranlı vəziyyətdən çıxara bilən insanlarla qarşılaşacaqsınız. Amma belə məqamlarda təmkinli olun ki, sonda gülə biləsiniz.

ŞİR - İstəklərinizi reallaşdırmaq istiqamətində tənbəllik edirsiniz. Çünki sizə lazım olan bütün gedişləri bildiyiniz halda fəaliyyət göstərmirsiniz. Heç olmasa, saat 12-dən aktiv olun.

QIZ - Yersiz risk etməyə lüzum yoxdur. Müdriklik göstərin. Əgər haqlısınızsa, bunu gec-tez hamı biləcək. Saat 15-dən sonra şəxsi zəmində gözlənilən hər hansı münaqişədən əl çəkin.

TƏRƏZİ - İşgüzar və riskli sövdələşmələrdə iştirakınızı təxirə salmağa çalışın. Çünki ixtiyarınızda olan bu təqvim deyilən məsələlər üçün o qədər də önəmli deyil. Açıq havada çox gəzinməyin.

ƏQRƏB - Ziyarətqahlara baş çəkmək rahatlığınızı artırıcaq. Əks halda qeyri-ciddi adamların xoşagəlməz rəftarı ilə üzleşə bilərsiniz. Nahardan sonra işləriniz qaydasında getməlidir.

OXATAN - Günün ilk yarısında ümumi mənzərə gərgin olsa da, bunun qarşısını ala bilərsiniz. Bir az səbrli olun. Sonrakı müddətdə isə fəaliyyət zəminində böyük dönüşlər gözlənilir.

OĞLAQ - Çoxdan bəri donub qalmış planlarınızı dirçəltmək üçün bəzi şəxslərə müraciət etməyiniz böyük səmərə verə bilər. Qazanmaq şansınız olsa da, səhhətinizi də qoruyun.

SUTÖKƏN - Qarşıdakı günlər üçün nəzərdə tutduğunuz yeni ideyaları reallaşdırın ki, uğurlarınız daha da artsın. Səhhətinizə də diqqət yetirin. Axşam təmiz havada gəzinməyə çalışın.

BALIQLAR - İxtiyarınıza ələ bir ərfə verilib ki, yalnız öz gücünüza güvənməlisiniz. Kənar müdaxilə və məsləhətlər o qədər də önəmli deyil. Ailə-səvgi münasibətlərinə fikir verin. Səfərə çıxmayın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

23 min dollarlıq üzük udan iti əməliyyat etdilər

Brilyant qaşlı, qiyməti 23 min dollar olan üzüyü it evdəki kiçik mäsanın üzərindən götürüb. Stefani Lemb adlı qızın iki iti olub. Amma o, bildirib ki, itlərdən hansının günahkar olduğunu dərhal hiss edib: "Mən dərhal anladım ki, bunu edən Sierradır. Çünki o, daim nəse problem yaradır və anormal situasiyalara düşür".

Əməliyyatı aparan həkim isə deyib ki, it təkə üzük udmayıb: "Onun qarnında daş və sümük hissəcikləri də olub".

Sierra bir neçə gün həkimlərin nəzarəti altında olacaq. Amma həkimlər onun vəziyyətinin o qədər də pis olmadığını deyirlər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.100